

**DIE VERBAND TUSSEN BELANGSTELLING EN PERSOONLIKHEID SOOS
GEMEET BY DIE EERSTEJAARSTUDENTE AAN DIE UNIVERSITEIT VAN
STELLENBOSCH**

W J ISAACS

Tesis ingelewer ter gedeeltelike voldoening aan die vereistes vir die graad van Magister in die Lettere en Wysbegeerte (Voorligtingsielkunde) aan die Universiteit van Stellenbosch

STUDIELEIER: DR JC MEYER

DESEMBER 1999

VERKLARING

Ek die ondergetekende verklaar dat die werk in hierdie tesis vervat, my eie oorspronklike werk is wat nog nie vantevore in die geheel of gedeeltelik by enige ander universiteit ter verkryging van 'n graad voorgelê is nie

OPSOMMING

Die doel van hierdie navorsing is om vas te stel of daar op grond van 'n persoon se belangstellingsprofiel afleidings oor daardie persoon se persoonlikheidsprofiel gemaak kan word. In hierdie ondersoek word gefokus op die moontlike verbande tussen belangstelling en persoonlikheid en die optimale benutting van psigometrie binne 'n plaaslike konteks. Die meetinstrumente wat vir hierdie doel gebruik was is die Meyer Belangstellingsvraelys (MB10) en die Suid-Afrikaanse Persoonlikheidsvraelys (SAPV). Die data van die 1994 en 1995 eerstejaarstudente (N=4348) wat die oriënteringsprogram voltooi het, is gebruik. Eerstens is daar gefokus op moontlike verbande binne die totale groep. Tweedens is daar gefokus op die verbande binne sekere kursusgroepe. Die resultate het getoon dat daar wel statisties beduidende verbande tussen enkele belangstellingsvelde en persoonlikheidsdimensies voorkom. Die korrelasies is deurgaans baie laag en daar is te min wetenskaplike gronde om op grond van 'n persoon se belangstellingsprofiel definitiewe afleidings oor sy persoonlikheid te maak en omgekeerd. Daar is beduidende verskille tussen die belangstellingsprofile van die onderskeie kursusgroepe gevind. Geen beduidende verskille is tussen die onderskeie kursusgroepe se persoonlikheidsprofile gevind nie. Die kompleksiteit van die interaksie tussen persoonlikheid en belangstelling noodsaak egter verdere navorsing oor hierdie aangeleenthede.

ABSTRACT

This research focussed on the correlation between career interest and personality as well as making optimal use of psychometric data within a local context. The following questionnaires were used: Meyer-Interest Questionnaire (MB10) and the South -African Personality Questionnaire (SAPQ). The target population was the 1994 and 1995 first year students (N = 4348) who completed the first year orientation program. There were statistically significant correlations between some of the interest fields as measured by the MB10 and some of the personality dimensions as measured by the SAPQ. However these correlations were consistently low and there was not enough scientific evidence to make any meaningful inferences about an individual's personality based on career interest or vice versa. The interest profiles of the different course groups differed significantly from one another. The same result was not found for the personality profiles of the different courses. The complexity of the relationship between personality and interest makes further research on this issue necessary.

BEDANKINGS

Graag wil ek my opregte dank uitspreek teenoor die volgende persone:

- my studieleier, dr. JC Meyer, onder wie se bekwame leiding hierdie studie voltooi kon word
- my vrou, Hanna, vir haar ondersteuning en liefde
- mej. M le Roux wat die statistiese verwerking behartig het en vir haar waardevolle ondersteuning
- mnr. P van Reenen vir die taalkundige versorging

Bo alles, aan God die eer wat my die krag gegee het om hierdie studie te voltooi.

W. J Isaacs

Desember 1999

INHOUDSOPGAWE

	Bladsy
LYS VAN TABELLE	iii
LYS VAN FIGURE	iv
INLEIDING, MOTIVERING EN DOEL MET ONDERSOEK	1
1.1 Inleiding en Motivering	1
1.2 Omskrywing van Begrippe	3
1.2.1 Belangstelling	3
1.2.2 Beroepsbelangstelling	3
1.2.3 Beroepskeuse	4
1.2.4 Persoonlikheid	4
1.3 Doel met die Onderzoek	5
TEORETIESE GRONDSLAE EN LITERATUUROORSIG	6
2.1 Inleiding	6
2.2 Persoonlikheidsteorieë	7
2.2.1 Persoonlikheid in Beroepsvoorligting	7
2.2.2 Die Trek-Faktor Benadering	7
2.2.3 Sosiale-rol Benadering	8
2.2.4 Fenomenologiese Benadering	8
2.2.5 Erikson se Persoonlikheidsteorie	8
2.2.6 Rogers se Self-teorie	9
2.3 Belangstellingsteorieë	10
2.3.1 Ginzberg, Ginzburg, Axelrod en Herma se Teorie	10
2.3.2 Super se Lewenspan-lewensruimteteteorie	11
2.3.3 Holland se Struktureel-interaktiewe Teorie	14
2.4 Belangstelling: omskrywing en die meting van die konstruk	17
2.4.1 Inleiding	17
2.4.2 Ontwikkeling en Aard	17
2.4.3 Konstantheid van Belangstellings	18
2.4.4 Meting van Beroepsbelangstelling	19
2.4.5 Belangstelling en Werkstevredenheid	21
2.4.6 Belangstelling, Persoonlikheid en Studierigting	22
2.4.7 Belangstelling en Persoonlikheid	23
2.4.8 Geslagsverskille en Belangstelling	26
2.4.9 Geslagsverskille in die Meting van Belangstelling	28
PROBLEEMSTELLING	30
3.1 Inleiding	30
3.2 Hoofdoelstellings	30
METODE VAN ONDERSOEK	32
4.1 Subjekte	32

	Bladsy
4.2 Meetinstrumente	33
4.2.1 Meyer-Belangstellingsvraelys (MB10)	33
4.2.1.1 Inleiding	33
4.2.1.2 Doel van die Vraelys	34
4.2.1.3 Struktuur van die Vraelys	34
4.2.1.4 Belangstellingsvelde	34
4.2.1.5 Interpretasie van die Vraelysresultate	35
4.2.2 Die Suid-Afrikaanse Persoonlikheidsvraelys (SAPV)	35
4.2.2.1 Vyf-bipolêre persoonlikheidskale	36
4.3 Prosedure	37
4.4 Statistiese Tegnieke	38
RESULTATE VAN DIE ONDERSOEK	39
5.1 Inleiding	39
5.2 Die Totale Studentegroep	39
5.3 Resultate volgens Geslag	43
5.3.1 Manstudente	43
5.3.2 Damestudente	46
5.4 Resultate volgens die Verskillende Kursusgroepe	47
5.4.1 B.A. Maatskaplike Werk	47
5.4.2 BDram	50
5.4.3 B.A. Beeldende Kunste	52
5.4.4 B.Rek.	54
5.4.5 M.B. Ch.B	56
5.4.6 B.Ingenieurswese	58
5.5 Resultate van die Verskillende Variansie-ontledings	59
5.5.1 MB-10 Resultate	59
5.5.2 SAPV-resultate	65
BESPREKING EN GEVOLGTREKKING	67
VERWYSINGSLYS	77
BYLAE A MB10 norms vir eerstejaarmans en –dames	
BYLAE B SAPV norms vir eerstejaarmans en –dames	
BYLAE C Belangstellingsprofiel vir Dames- en Manstudente	

LYS VAN TABELLE

		Bladsy
Tabel 1	Beskrywing van die Onderzoekgroep Volgens Geslag	32
Tabel 2	Verspreiding van Studente per Kursus	33
Tabel 3	Die Gemiddelde Roupunttelling vir die Totale Groep Volgens Geslagte soos Gemeet met die MB10 en SAPV	40
Tabel 4	Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt tussen die MB10 en die SAPV vir die Totale Groep (N=4348)	41
Tabel 5	Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt tussen die MB10 en die SAPV vir die Totale Eerstejaarmanstudente (N=2150)	44
Tabel 6	Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt tussen die MB10 en die SAPV vir die Totale Eerstejaardamestudente (N=2198)	46
Tabel 7	Die Gemiddelde Roupunttellings vir die B.A. Maatskaplike Werk Studente soos Gemeet met die MB10 en SAPV	48
Tabel 8	Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt vir B.A. Maatskaplike Werk-Studente (n=74)	49
Tabel 9	Die Gemiddelde Roupunttelling vir die BDrama-Studente soos Gemeet met die MB10 en SAPV	50
Tabel 10	Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt vir BDrama-Studente	51
Tabel 11	Die Gemiddelde Roupunttellings vir die B.A. Beeldende Kuns-Studente (n=46) soos Gemeet met die MB10 en SAPV	52
Tabel 12	Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt vir B.A. Beeldende Kuns-Studente (n=46)	53
Tabel 13	Die Gemiddelde Roupunttellings vir die B. Rek.-Studente soos Gemeet met die MB10 en SAPV	54
Tabel 14	Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt vir B. Rek.-Studente (n=122)	55
Tabel 15	Die Gemiddelde Roupunttellings vir die M.B.Ch.B.-Studente soos Gemeet met die MB10 en SAPV	56
Tabel 16	Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt vir M.B.Ch.B.-Studente (n=177)	57
Tabel 17	Die Gemiddelde Roupunttellings vir die B. Ing.-Studente soos Gemeet met die MB10 en SAPV	58

		Bladsy
Tabel 18	Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt vir B. Ing.-Student	59
Tabel 19	Variansie-Analise van die MB10 Velde en SAPV Dimensies vir die Eerstejaarsgroep	60
Tabel 20	Post-Hoc Vergelykings vir Voorkeur vir Werk met Individue en Klein Groepies (In)	61
Tabel 21	Post-Hoc Vergelykings vir Voorkeur vir Werk met Groepe en Openbare Optrede (Gr)	61
Tabel 22	Post-Hoc Vergelykings vir Voorkeur vir Sakebedrywigheide (B)	62
Tabel 23	Post-Hoc Vergelykings vir Voorkeur vir Syferkundige Werk (Nu)	62
Tabel 24	Post-Hoc Vergelykings vir Linguïstiese Voorkeur (L)	63
Tabel 25	Post-Hoc Vergelykings vir Voorkeur vir Artistiese Werk (A)	63
Tabel 26	Post-Hoc Vergelykings vir Voorkeur vir Praktiese/Hand en Masjienwerk (Pr)	64
Tabel 27	Post-Hoc Vergelykings vir Voorkeur vir Fisies- en Natuurwetenskaplike Werk (Sc)	64
Tabel 28	Post-Hoc Vergelykings vir Voorkeur vir Werk met Diere en Dierkundige en Aanverwante Biologies-Wetenskaplike Werk (Z)	65
Tabel 29	Post-Hoc Vergelykings vir Persoonlikheidsdimensie Vyandigheid	66

LYS VAN FIGURE

Bladsy

Figuur 1.

"Life – Career Rainbow"

11

HOOFSTUK 1

INLEIDING, MOTIVERING EN DOELSTELLING MET DIE ONDERSOEK

1.1 Inleiding en Motivering

Die demokratisering van die staatsbestel het gelyke geleenthede vir almal gebring. Dit beteken ondermeer dat beroepsvoorligting nie meer die eksklusiewe voorreg van 'n klein minderheid is nie, maar vir almal, die totale bevolking, beskikbaar behoort te wees.

Die hedendaagse leerling, student en volwassene bevind homself in 'n gemeenskap wat gekenmerk word deur vinnige veranderinge op elke denkbare gebied. Die gemeenskap ervaar: pessimisme, ekonomiese krisis, ingrypend veranderende politieke omstandighede, tegnologiese- en industriële ontwikkeling, ongeletterdheid, armoede, werkloosheid en 'n toename in oneffektiewe loopbaanbeplanning (Beneke, 1994).

Die Nasionale Mannekrag Kommissie (NMK) (1987) het die volgende knelpunte ten opsigte van beroepsvoorligting binne Suid-Afrika geïdentifiseer:

- die beskikbaarheid en doeltreffendheid van beroepsvoorligting vir alle bevolkingsgroepe.
- die beskikbaarheid van nuwe gestandaardiseerde toetse wat aanleg, belangstelling en/of persoonlikheidsprofiel weergee, sodat dit vergelyk kan word met beroepsprofiel.
- die voorsiening in die groter wordende behoefte, met beperkte opgeleide personeel, aan toetse wat vinnig afneembaar is.
- die koste-effektiewe aanwending van toetse vir die verskillende bevolkingsgroepe.

Binne die Suid-Afrikaanse gemeenskap is daar 'n magdom persone wat beroepsvoorligting nodig. Dit is egter vir talle individue dikwels nie ekonomies en prakties haalbaar om 'n hele battery toetse te voltooi nie. Die wêreldneiging in beroepsvoorligting is na minder en korter meetinstrumente. In ooreenstemming hiermee is 'n belangrike motivering vir hierdie studie om die rasionalisering en maksimale benutting van beskikbare psigometrie data in 'n plaaslike konteks te ondersoek. Op grond van hierdie resultate sou dan moontlik aanbevelings in wyer verband gemaak kon word. Die verkorting van 'n meetinstrument behoort tot 'n verhoging in die interpreterings- en nuttigheidswaarde te lei (Miller, 1992).

Daar is veral onder onderwysbenadeelde leerlinge 'n dringende behoefte aan relevante beroepsvoorligting. Dikwels word hierdie leerders nie volledig ingelig oor die verskeidenheid van akademiese- en beroepsgeleenthede tot hul beskikking nie, met die gevolg dat hierdie individue se akademiese potensiaal nie ten volle benut word nie. Hierdie toedrag van sake kan daartoe bydra dat gedeeltes van die arbeidsmark onderbenut word. Die Suid-Afrikaanse ekonomie word erg benadeel deur die onproduktiewe benutting van arbeid (Beneke, 1994; NMK, 1990; Nasionale Opleidingsraad, 1990).

Hierdie knelpunte kan aangespreek word deur individue te help om realistiese beroepskeuses te maak. Dit kan daartoe bydra dat persone beroepe kies waarin hulle meer produktief, suksesvol en gelukkig kan wees (Beneke, 1994).

Die Eenheid vir Studentevoorligting aan die Universiteit van Stellenbosch is sedert 1965 hoofsaaklik verantwoordelik vir die voorligtings- en beroepsvoorligtingsdienste aan die studente. Al die eerstejaarstudente voltooi 'n battery psigometriese toetse: Meyer-Belangstellings vraelys, Beroepsrangorde, Suid-Afrikaanse Persoonlikheidsvraelys en die Verstandelike Helderheidstoets. Die voorligter gebruik hierdie toetsresultate as hulpmiddel tydens die onderhoudsituasie. Daar is 'n groot verantwoordelikheid op die skouers van die beroepsvoorligter om die psigometriese resultate (aanleg, intelligensie, persoonlikheid en belangstelling) tot 'n sinvolle geheel te integreer. Dit kan daartoe bydrae dat die student 'n meer gepaste kursus- en beroepskeuse maak (Rounds, 1991).

Uit die literatuur is dit duidelik dat daar 'n verskeidenheid van faktore is wat 'n invloed op 'n individu se beroepsbesluit kan uitoefen: aanleg; intellektuele vermoë; selfkonsep; status van die gesin, ekonomiese faktore, beroep van die vader; ensovoorts (Meyer, 1980; Mitchell & Krumboltz, 1984). Van Niekerk (1993) het 'n beskrywende en vergelykende ondersoek oor onsuksesvolle studente wat vir hertoelating tot die universiteit vra, gedoen. Die betrokke studente het persoonlikheidsfaktore en verkeerde kursuskeuse (belangstellingsrigting) as twee van die belangrikste redes aangevoer waarom hulle nie akademies suksesvol was nie. In die huidige ondersoek gaan net op belangstelling en persoonlikheid gefokus word.

Die bogenoemde toetsbattery (Meyer-Belangstellingstoets, Beroepsrangorde, Suid-Afrikaanse Persoonlikheidsvraelys en die Verstandelike Helderheidstoets) is 'n luukse wat beroepsvoorligting waarskynlik vir die algemene bevolking onbekostigbaar is. Die vraag ontstaan of dit nie moontlik is om die omvang van die toetsbattery af te skaal, deur op grond van 'n individu se belangstellingsprofiel afleidings oor sy/haar persoonlikheidsdimensies te maak, nie?

Voor hierdie vraag ondersoek word, sal enkele begrippe wat belangrik is vir hierdie studie omskryf word.

1.2. Omskrywing van Begrippe

1.2.1 Belangstelling

Belangstelling is 'n moeilik definieerbare begrip. Daar is nie een algemeen aanvaarde definisie vir belangstelling nie. Volgens Darley en Hagenah (1955) reflekteer belangstelling die waardesisteem, behoeftes en motiveringseienskappe van die individu. Super en Crites (1962) definieer belangstelling as die produk van die interaksie tussen oorgeërfde materiaal, sosialisering en die geleentheid waaraan die individu blootgestel word.

Na 'n oorsig van die moontlike definisies van belangstelling bied Meyer (1980) die volgende omskrywing van belangstelling:

Dit is 'n geneigdheid om relatief konstant voorkeur aan sekere aktiwiteite te gee. As motiverende krag in die besluitnemingsproses kan dit 'n bewuste of onbewuste rol speel. Belangstelling is 'n gerigtheid van die persoon in sy totaliteit en die verontagsaming daarvan in 'n beroepskeuse kan verreikende negatiewe invloede op die welsyn van die persoon uitoefen (p 17).

Hierdie definisie of omskrywing van belangstelling sal vir die doeleindes van die ondersoek gebruik word. Volgens hierdie omskrywing is belangstelling 'n dinamiese, rigtinggewende komponent van die persoonlikheid wat die individu se beroepsbesluit beïnvloed (Brown, 1990). Die resultate van sekere ondersoeke dui daarop dat belangstelling weerspieëlend van sekere persoonlikheidsdimensies kan wees (Geyser, 1992; Meyer, 1980; Miller, 1992; Voster, 1981; Willemse, 1988; Wortley, 1990).

1.2.2 Beroepsbelangstelling

In die literatuur kom dit na vore dat daar 'n onderskeid tussen belangstelling en beroepsbelangstelling getref word. Beroepsbelangstelling word as 'n faset van algemene belangstelling beskou.

Beroepsbelangstelling kan soos volg omskryf word: dit is 'n samestelling van voor- en afkeure vir bepaalde aktiwiteite wat verband hou met 'n beroep (Willemse, 1988). Hierdie siening impliseer dat elke beroep sekere breë belangstellingsvelde insluit.

1.2.3 Beroepskeuse

Beroepskeuse kan beskou word as die lewenslange proses waardeur die individu selfkennis en beroepskennis inwin en op grond daarvan besluite neem (Willemse, 1988). Die teoretiese benaderings tot die beroepsbesluitnemingsproses kan in twee kategorieë verdeel word: beskrywende en voorskriftelike teorieë.

Beskrywende teorieë bied 'n uiteensetting van die stadia wat betrokke is by die beroepsbesluitnemingsproses. Een so 'n teorie is die van Tiedeman en O'Hara (1963). Hulle verdeel die beroepsbesluitnemingsproses in twee fases. Die eerste fase (antisipasie fase) bestaan uit die volgende subfases: bewuswording van 'n keuse wat uitgeoefen moet word, versameling van inligting, identifisering van alternatiewe, kies van een alternatief en duidelikheid oor hoe daardie alternatief gerealiseer gaan word. Die tweede fase behels die implementering van en die aanpassing by daardie besluit.

Voorskriftelike teorieë fokus op die stappe wat 'n individu moet volg om die "beste" beroepsbesluit te neem. Die individu moet 'n koste-berekening doen oor watter alternatief die grootste voordeel inhou. Die alternatief wat vir daardie betrokke individu die grootste voordeel impliseer, is dan ook die beste beroepskeuse.

Dit blyk uit die literatuur dat belangstelling 'n omvattende verskynsel is wat nie onafhanklik van ander persoonlikheidseienskappe gesien moet word nie. Volgens die strukturele en prosesgeoriënteerde benaderings kan belangstelling as deel van die persoonlikheid gesien word wat ontwikkel vanuit die wisselwerking tussen oorerwings- en omgewingskomponente.

In hoofstuk twee sal op die dinamiese interaksie tussen persoonlikheid en belangstelling en die funksionele rol wat belangstelling in beroepsbesluitneming speel, gefokus word.

1.2.4 Persoonlikheid

Die term "persoonlikheid" word van die Latynse woord "persona" afgelei. Die Romeinse akteurs het tydens hul dramas 'n masker gedra wat op 'n bepaalde rolvertolking ("persona") gedui het.

Allport definieer persoonlikheid as "die dinamiese organisasie van daardie psigofisiese stelsels binne die individu wat sy kenmerkende gedrag en denke determineer" (Möller, 1987). Die persoonlikheid word beskou as die produk van oorgeërfde materiaal en die leerproses. Persoonlikheid is dus 'n omvattende term wat die psigofisiese sisteme insluit en in doelgerigte gedrag tot uiting kom (Möller, 1987).

Volgens Allport (aangehaal in Maartens, 1990) kan persoonlikheid as onafskeidbaar van die mens gesien word. Jung sien die self as die kern van die persoonlikheid en sentraal tot volwassewording (Grové, 1983).

Die term "persoonlikheid" dien as oorkoepelende term vir die onderskeie trekke van die individu. Dit is egter meer as net die somtotaal van al die trekke (Crites, 1969).

Volgens Holland (1973, 1985) is beroepsbelangstelling 'n integrale deel van die persoonlikheid. Die beskrywing van 'n persoon se beroepsbelangstelling is ook 'n beskrywing van 'n faset van die individu se persoonlikheid (Brown, 1990).

1.3 Doel van die Onderzoek

Die doel van die ondersoek is om vas te stel of daar 'n betekenisvolle verband tussen belangstellingsvelde en sekere persoonlikheidsdimensies van eerstejaarstudente is en of beduidende verbande by bepaalde kursusgroepe voorkom. 'n Sekondêre doelstelling is om vas te stel of daar onderskeibare belangstellings- en persoonlikheidsprofile by bepaalde kursusgroepe te vinde is.

Hierdie navorsingsvraag sal in terme van hipotesisse ondersoek word. Hierdie hipotesisse word in hoofstuk drie uiteengesit.

In hoofstuk twee sal 'n uiteensetting van die teoretiese grondslae van die ondersoek aan die hand van 'n literatuuroorsig aangebied word.

In hoofstuk vier word die metode van ondersoek en meetinstrumente beskryf. Die verdere hoofstukke (5 en 6) sal handel oor die resultate en die bespreking van die resultate.

HOOFSTUK 2

TEORETIESE GRONDSLAE EN LITERATUUROORSIG

2.1 Inleiding

In hierdie hoofstuk sal daar hoofsaaklik op die teorieë en navorsing wat as onderbou vir die ondersoek dien gekonsentreer word. Die klem val op die verwantskap tussen belangstelling, beroepskeuse en persoonlikheid.

Daar is 'n verskeidenheid teorieë wat handel oor die faktore wat die beroepskeuseproses beïnvloed. Crites (1969) klassifiseer hierdie teorieë soos volg:

sielkundig (trek-faktor-, psigodinamiese, psigoanalitiese, behoefte-, self- en ontwikkelings-teorieë)

nie-sielkundig (toevallige ("accidental"), ekonomiese en kultureel-sosiologiese teorieë) en

algemeen (interdissiplinêre benadering).

Weinrach (1979) onderskei tussen die volgende twee tipes teorieë: prosesgeoriënteerde en strukturele teorieë. Binne prosesgeoriënteerde teorieë word beroepsbesluitneming in terme van die ontwikkelingsfase waarin die persoon verkeer, benader. Beroepsbesluitneming word as deel van die individu se totale ontwikkelingsproses beskou. Super (1957) se lewenspanteorie kan hieronder geklassifiseer word en sal later in die hoofstuk bespreek word.

Die strukturele benadering plaas groter klem op die ooreenstemmigheid tussen die individu se eienskappe en die kenmerke van die beroep. Beroepsbesluitneming word nie as 'n proses beskou nie, maar eerder as 'n spesifieke keuse wat op 'n spesifieke tydstip gemaak word. Holland (1959) se tipologiese benadering kan hieronder geklassifiseer word en sal later bespreek word.

Hackett, Lent en Greenhaus (1991), na 'n oorsig van die teoretiese formulerings aangaande beroepskeuse, wys daarop dat die volgende teorieë belangrike bydraes tot beroepsvoorigting gemaak het: die Trek-faktor teorie van Parsons (1909), Persoonlikheids- en Behoeftes gebaseerde teorieë, veral van Roe (1956) en Bordin (1963), Holland (1959) se struktureel-interaktiewe teorie, Super (1957) se lewenspanteorie, Krumboltz (1976) se sosiale leer-teorie en Gottfredson (1981) se ontwikkelingsbenadering tot beroepsbesluitneming.

Vervolgens sal die teorieë wat as basis vir hierdie ondersoek dien, bespreek word. Hierdie teorieë probeer die dinamiese verwantskap tussen beroepsbelangstelling en persoonlikheid verklaar. Eerstens sal op die rol van persoonlikheid in beroepsvoorligting gefokus word.

2.2 Persoonlikheidsteorieë

Die meeste persoonlikheidsteorieë belig verskeie psigiese fasette, tog is daar nie 'n enkele teorie wat alle aspekte omskryf om sodoende tot die volle waarheid te kom nie (Geyser, 1992). Volgens Siebert is elke teorie belangrik in sy eie reg en het juis daartoe bygedra dat menslike gedrag op verskeie maniere verklaar kan word (aangehaal, Geyser, 1992).

2.2.1 Persoonlikheid in beroepsvoorligting

Super (1957) gee drie teoretiese raamwerke vir die benadering van persoonlikheid binne beroepsvoorligting: die trek-faktor; sosiale-rol en fenomenologiese benadering.

2.2.2 Die Trek-faktor benadering

Parsons (1909) word beskou as die grondlegger van beroepsvoorligting. Hy stel 'n drieledige model vir beroepsvoorligting voor, wat uit die volgende komponente bestaan: persoonlike analise, beroepsanalise en afparing op grond van wetenskaplike inligting. Dié benadering het daartoe bygedra dat 'n verskeidenheid van meetinstrumente (aanleg-, persoonlikheids- en belangstellingsvraelyste) en intellektuele toetse ontwikkel is. 'n Trek word beskou as 'n aangeleerde vaardigheid wat slegs waarde het binne spesifieke situasies (Brown, 1990).

Die onderliggende aannames van die teorie word deur Weiner en Weiner (aangehaal Brown, 1990) soos volg omskryf:

1. Elke individu se unieke stel trekke kan geldig en betroubaar gemeet word.
2. Sekere beroepe vereis van die individu om sekere eienskappe (trekke) te openbaar om suksesvol in daardie beroep te wees.
3. Die keuse van 'n beroep is 'n redelik eenvoudige proses van afparing.
4. Hoe groter die ooreenkoms tussen persoonlikheidseienskappe en beroepsvereistes, hoe groter is die moontlikheid dat die persoon sukses (produktief en beroepstevredenheid) in die beroep sal behaal.

Beide Holland (1973, 1985) en Super (aangehaal Brown, 1990) het hul teorieë gefundeer op van die bogenoemde aannames. Die meeste ontwikkelingsteoretici aanvaar dat beroepspassing wel moontlik en wenslik kan wees.

2.2.3 Sosiale-rol Benadering

Persoonlikheid kan ook as die kenmerkende patroon van gedrag wat 'n individu binne verskillende situasies openbaar, bekou word. Volgens die Sosiale-rol benadering word daar op die impak wat 'n persoon op andere utoefen gefokus. Die terugvoering van ander word as basis, vir die samestelling van daardie persoon se persoonlikheidsprofiel, gebruik. Binne die Trek-faktor en Sosiale-rol benaderings speel die wetenskaplike evaluering van onderskeidelik, die individu en die persepsies van andere oor daardie individu, 'n uiters belangrike rol.

2.2.4 Fenomenologiese Benadering

Volgens die Fenomenologiese benadering word die individu se evaluering en persepsie van homself en sy omgewing beklemtoon. Die individu leef intensioneel in sy bestaanswêreld. Die benadering fokus sterk op selfpersepsie en die selfkonsep van die individu. Die fenomenologiese benadering sluit die bogenoemde benaderings (Trek-faktor, Sosiale-rol benaderings) in, maar maak dié individu die belangrikste faktor in die beroepbesluitnemingsproses (Super, 1957).

2.2.5 Erikson se Persoonlikheidsteorie

Erikson (Louw, 1993) se persoonlikheidsontwikkelingsteorie het ook 'n belangrike rol in die ontwikkeling van die konsep beroepsidentiteit gespeel. In die agt stadia-teorie is veral die stadium identiteit teenoor rol- of identiteitsverwarring vir beroepsbesluitneming belangrik. 'n Stabiele identiteit bestaan uit die volgende drie komponente: sekerheid oor eie vermoëns, sekerheid tot watter sosiale groep die persoon behoort en sekerheid oor waardes en ideale. Die sintese binne hierdie fase lei tot betroubaarheid en stabiliteit in optrede. Dit kan daarop dui dat die persoon 'n duidelike idee het van die aktiwiteite, werksomgewing, persone en bevorderingsmoontlikhede binne die beroep. Holland, Gottfredson en Power (1980) stel voor dat Erikson se identiteitskonstruk nagevors moet word om die verband tussen beroepsgedrag en persoonlikheid verder te eksploreer. Die konsep beroepsidentiteit is na Erikson se formulering verder ontwikkel, uitgebrei en geïnkorporeer in Holland se teorie (Brown, 1990).

Beroepsidentiteit kan gedefinieer word as " the possession of a clear and stable picture of one's goals, interests and talents (aangehaal Savickas, 1985, p. 333)". Hierteenoor kan identiteit in die algemeen beskou word as die persoon se rolvertolking binne bepaalde situasies. Burke en Reitzes (1981) toon in hul navorsing aan dat daar 'n verband tussen identiteitsbegrip en gedrag is. Die navorsing wat deur Savickas (1985) gedoen is, toon aan dat beroepsidentiteit gevestig word, namate die persoon se beroeps- en persoonlikheidsontwikkeling vorder. Die konsep beroepsidentiteit omsluit onderskeibare beroeps- en persoonlikheidskomponente.

Aangesien belangstellingsvraelyste se items uit beroepsverwante aktiwiteite bestaan en daar van die kliënt verwag word om met daardie aktiwiteite te identifiseer, is dit duidelik dat belangstellingsvraelyste soos gebruik in beroepsvoorligting, gekoppel is aan identiteit (self) en selfsiening (Grové, 1983).

2.2.6 Rogers se Self-teorie

Rogers onderskei drie belangrike konsepte in sy persoonlikheidsteorie, naamlik die organisme, die fenomelele veld en die self. Die organisme dui op die mens as psigofisiese eenheid. Die totaliteit van die individu se ervaringswêreld vorm sy fenomelele veld. Die sentrale konsep in die persoonlikheidsteorie is die "self". Die "self" word beskou as 'n konstruk wat aandui hoe 'n persoon homself sien, oor homself voel en in terme waarvan hy homself en nuwe ervarings beoordeel (Möller, 1987).

Volgens Rogers word die persoonlikheid gemotiveer deur selfaktualisering. Selfaktualisering word beskou as die inherente neiging van die individu om sy eienskappe en potensialiteite te gebruik, te handhaaf en te ontwikkel (Möller, 1987). Indien daar gunstige omstandighede heers sal die persoonlikheid ontwikkel tot groter differensiasie, integrasie en onafhanklikheid.

Allport sien die self en die egofunksies as essensies van die persoonlikheid en laasgenoemde sluit die volgende konsepte in: liggaamsbeeld, selfidentiteit, selfagting, selfkonsep, rasonale denke, die kenfunksies en die selfbeeld (aangehaal in Grové, 1983).

Op grond van die bogenoemde blyk dit dat persoonlikheid verwys na die kenmerkende struktuur, kombinasie en organisasie van gedragspatrone, denke en emosies wat elke persoon uniek maak en hom help om in sy daaglikse lewe by omstandighede aan te pas. Persoonlikheid verwys ook na die dinamiese aard van die mens sowel as na sy geneigdheid om met 'n mate van konstantheid of voorspelbaarheid oor tyd en in 'n verskeidenheid van situasies te reageer (Maartens, 1990).

Volgens hierdie teorie speel die omgewing 'n baie belangrike rol in die aktualisering van die individu. Dit is dus belangrik dat die werksomgewing en die studie-omgewing die selfaktualiseringstendens van die persoon fasiliteer.

2.3 Belangstellingsteorieë

2.3.1 Ginzberg, Ginsburg, Axelrod en Herma se Teorie (1951)

Volgens Ginzberg en sy medewerkers (1951) het die volgende vier veranderlikes 'n belangrike invloed op die beroepsbesluitnemingsproses: omgewingsfaktore, opvoedkundige proses, emosionele faktore en waardes (persoonlikheidseienskappe). Beroepskeuse word beskou as 'n moeilik omkeerbare proses wat in bepaalde fases tussen 10 en 21 jarige ouderdom plaasvind. Die drie fases is:

FANTASIEFASE: Fantasia of dagdromery is die belangrikste bepaler van die kind se moontlike beroepsopsies.

TENTATIEWE FASE: Die tiener begin nou 'n meer toepaslike beroepsbeeld ontwikkel. Hierdie beroepsbeeld word gevorm op grond van sy belangstellings, vermoëns, waardes en beroepsinformatie.

REALISTIESE FASE: Binne hierdie fase word die individu gekonfronteer met die toetrede tot 'n beroep. Die resoluë van die fase behels 'n kompromie tussen persoonlike behoeftes en die beroepsrealiteit.

Tinsley (1992) het in sy navorsing, 40 jaar na Ginzberg et al. (1951) hulle teorie gestel het, bevestiging gevind vir die aanname dat beroepskeuse eers op meer idealistiese en later op meer realistiese oorwegings gebaseer word. Hierdie teorie vorm die basis van Super se teorie aangaande loopbaanontwikkeling.

2.3.2 Super se Lewenspan-lewensruimtetorie

Super (aangehaal Brown, 1990) beskou die keuse van 'n loopbaan as deel van die ontwikkelingsproses. Volgens Ginzberg, 1951; Super, 1957; Tiedeman & O'Hara, 1963 is beroepsbesluitneming 'n proses wat oor die lewensspan van die individu plaasvind. Die individu se loopbaanontwikkeling en beroepskeuse is afhanklik van die wyse waarop die eise van die bepaalde ontwikkelingsfase hanteer word. Die beroepskeuseproses is 'n komplekse en dinamiese proses wat nie altyd maklik verklaarbaar is nie.

- iii. Vir elke beroep benodig 'n persoon spesifieke vaardighede en kenmerkende persoonlikheidstreke. Daar is egter nie net een beroep wat vir 'n persoon geskik is nie.
- iv. Die selfkonsep, wat meer stabiel is vanaf laat adolessensie, verskaf 'n mate van kontinuiteit in die beroepsbesluitnemings- en aanpassingsproses. Beroepsvoorkeur, bekwaamheid en die sosiale omgewing waarbinne die individu homself bevind kan wel mettertyd verander.
- v. Die proses van verandering bestaan uit 'n reeks lewensfases wat gekenmerk word deur groei, eksplorاسie, stabilisering, handhawing en afname.
- vi. Die aard van 'n persoon se beroepspatroon (die vlak behaal, die verloop, frekwensie en periode van stabiele beroepe) is afhanklik van die individu se ouers se sosio-ekonomiese status, intellektuele vermoë, opvoedingspeil, vaardighede, persoonlikheidseienskappe (behoefte, waardes, belangstellings, trekke en selfkonsep), beroepsvolwassenheid asook die geleentheid waaraan die individu blootgestel word.
- vii. Die suksesvolle afhandeling van enige lewensfase is afhanklik van die individu se gereedheid (volwassenheid) om hierdie eise te hanteer. Die neem van 'n suksesvolle beroepsbesluit word voorafgegaan deur die suksesvolle afhandeling van 'n reeks ontwikkelingsake op fisiese, psigiese en sosiale gebied.
- viii. Beroepsvolwassenheid is operasioneel moeilik definieerbaar.
- ix. Die groeiproses, tydens die verskillende lewensfases, kan deur die ontwikkeling van vermoëns, belangstelling en selfkonsep, asook die ondersteuning in realiteitstoetsing gefasiliteer word.
- x. Die proses van beroepsontwikkeling is primêr die ontwikkeling en implementering van die persoon se beroeps-selfkonsep. Die selfkonsep (persoonlikheid) ontstaan vanuit die interaksie en integrasie tussen die volgende faktore: oorgeërfde aanlegte, fisiese samestelling en die geleentheid om verskillende rolle waar te neem, in te oefen en om die goedkeuring van belangrike ander te ontvang.

- xi. Die sintese tussen die individu en sy sosiale omstandighede word gedra deur 'n proses van rolvertolking. Hierdie rolvertolking word gefasiliteer deur middel van terugvoering uit situasies soos onder andere beroepsvoorligtingsonderhoude, deelname aan kursusse asook ervarings tydens deeltydse werk.
- xii. Die individu se beroeps- en lewensbevreëdiging is afhanklik van die verkryging van toepaslike geleenthede vir die effektiewe uitlewing van aanlegte, behoeftes, waardes, belangstellings en persoonlikheidstreke. Dit gaan gepaard met die vestiging van die tipe beroep of lewenstyl wat in ooreenstemming is met rolle wat die individu as toepaslik ag.
- xiii. Die graad van individuele beroepsbevreëdiging is proporsioneel afhanklik van die graad waartoe die persoonlikheid binne die beroep geïmplementeer word.
- xiv. 'n Beroep kan vir baie persone die primêre fokuspunt van hul lewens of persoonlikheid uitmaak, terwyl 'n beroep of loopbaan vir ander persone minder belangrik of toevallig is.

Volgens hierdie model is die beroepsbesluit van die individu nou verweef met sy ontwikkelingsproses. Vir Super is die eerste stap in beroepsvoorligting die bepaling van die individu se beroepsvolwassenheid. Indien dit laag is behoort daar eers aandag aan die stimulering van belangstelling in beroepe en in beroepsbeplanning geskenk te word. Sy ontwikkelingsmodel fokus op die ontwikkeling van die persoon sowel as sy beroep. Super se model het bygedra tot die konstruksie en verfyning van meetinstrumente.

Volgens Tinsley (1992) beaam Super die feit dat beroepskeuse eintlik die implementering is van die beroepsselfkonsep. Dit sluit aspekte soos sekerheid, presiesheid, prosessering en stabiliteit in. Die Kognitiewe sielkundiges beskou beroepskeuse as 'n sikliese groeiproses. Die individu gaan deur die stadium van voor-bewuswording, bewuswording, beplanning, finale beslissing en implementering van die beroepsbesluit. In beide Tiedeman en O'Hara (aangehaal Tinsley, 1992) se modelle word beroepskeuse as 'n groeiende progressie beskryf. Hierdie groeiende progressie behels die bewuswording van die noodnag om 'n beroepskeuse te maak, eksplorasië, die finale beslissing en toewyding tot 'n beroep. Faktore wat 'n kenmerkende rol in die besluitnemingproses speel is identiteit, self-respek en besluitnemingstyl.

Samevatting en Kritiek

Vanweë die omvattendheid van Super se lewenspan-lewensruimte teorie beklee dit 'n baie prominente posisie binne beroepsvoorligting. Die individu se beroepskeuse is nou verweef met sy ontwikkelingsproses. Indien die beroepsvoorligter bewus is van die verwantskap tussen beroepsbelangstelling en ander persoonlikheidsdimensies kan dit lei tot 'n beter begrip vir die individu se beroeps- of studiekeuse.

Kritiek teen die teorie is: die gesegmenteerde aard van die teorie doen afbreuk aan die eenheid van die teorie; minder aandag word gegee aan die besluitnemingsproses en watter vaardighede nodig is om 'n toepaslike beroepsbesluit te neem. Die beklemtoning van beroepsvolwassenheid kan daartoe bydra dat die voorligtingsproses baie tyd in beslag neem. Dit is dan veral in terme van praktiese beroepsvoorligting waar Holland (1973, 1985) se teorie waardevol is (Brown, 1990). Volgens dié tipologiese benadering kan die massa inligting aangaande die individu en sy moontlike beroepe vereenvoudig word tot 'n vergelyking tussen individu en beroep.

2.3.3 Holland se Struktureel-interaktiewe Teorie

Holland (1973, 1985) voer aan dat beroepsbelangstelling 'n integrale deel van die persoonlikheid uitmaak. Die teorie is gebaseer op die aanname dat die beskrywing van 'n persoon se individuele beroepsbelangstellingspatroon ook kan dien as beskrywing van enkele persoonlikheidsdimensies. Beroepsbelangstelling word beskou as die uitdrukking van die persoonlikheidstipe. Holland is geïnteresseerd in die verhouding tussen persoonlikheids- en omgewingseienskappe. Die struktureel-interaktiewe benadering probeer om duidelike verbande tussen verskeie persoonlikheidstipes en die ooreenstemmende beroepe te vorm. Dit help om die inligting aangaande persone en beroepe op 'n praktiese hanteerbare wyse te organiseer.

Die struktureel-interaktiewe benaderings het die volgende aspekte gemeen:

- i. Die uitdrukking van die persoonlikheid vind plaas in die kies van 'n beroep. Hierdie keuse vind gewoonlik nie toevallig plaas nie.
- ii. Persone in dieselfde beroep is geneig om ooreenstemmende persoonlikheids-eienskappe te openbaar.

- iii. Op grond van die persoonlikheidseienskappe van persone binne dieselfde beroep word aanvaar dat hierdie persone ooreenstemmend in dieselfde situasies sal optree. Beroepsbevrediging, prestasie en stabiliteit berus op die kongruensie tussen die persoonlikheidstipe en beroepsomgewing.

Holland volg 'n tipologiese benadering tot die mens en sy beroepsomgewing. Die mens kan in ses persoonlikheidstipes ingedeel word. Elkeen van die onderskeie persoonlikheidstipes gaan gepaard met trekke en gedrag eie aan daardie spesifieke persoonlikheidstipe. Die beroepsomgewing word ook in ses ooreenstemmende kategorieë verdeel.

Die volgende vier aannames is onderliggend aan Holland se teorie (Brown, 1990):

- i. Die meeste persone kan in die volgende ses kategorieë (RIASEC) ingedeel word: Realisties (R), Onderzoekend (I), Artisties (A), Sosiaal (S), Entrepreneur (E), Konvensioneel (C).
- ii. Op grond van die persone wat die beroep beoefen kan die beroepsomgewing ook in die bogenoemde ses kategorieë verdeel word.
- iii. Persone soek omgewings wat die uitlewing van hul waardes, houdings en rolle asook die implementering van hul vaardighede en aanlegte fasiliteer.
- iv. 'n Persoon se gedrag word bepaal deur die interaksie tussen sy persoonlikheid en die omgewing.

Volgens Holland se tipologiese benadering berus die individu se beroepskeuse op die ooreenkoms tussen persoonlikheidstipe en beroepsomgewing. Die onderskeie persoonlikheidstipes impliseer verskillende maniere van dink en doen. Hier volg 'n kort beskrywing van die ses persoonlikheidstipes.

Realisties (R):

Hierdie persoonlikheidstipe verkies aktiwiteite wat die sistematiese manipulasie van masjienerie, instrumente of diere behels. "Masjinis" word geklassifiseer as 'n tipiese realistiese beroep. Die realistiese tipe verkies beroepe waarin fisiese krag, motoriese koördinasie en konkrete probleemoplossing belangrik is. Aktiwiteite waar taal en interpersoonlike vaardighede belangrik is, word vermy.

Onderzoekend (I):

Hierdie persoonlikheidstipe is analities, onderzoekend, presies en toon dikwels 'n tekort aan leierseienskappe. 'n Tipiese onderzoekende beroep is dié van bioloog.

Artisties (A):

Hierdie persoonlikheidstipe neig om ekspressief, nie-konformerend, oorspronklik en introspektief te wees. Musikante word as 'n artistiese persoonlikheidstipe beskou.

Sosiaal (S):

Hierdie persoonlikheidstipe geniet beroepe waarin hulle met ander persone kan werk of hulp kan aanbied. Hulle vermy aktiwiteite wat die sistematiese hantering en manipulering van masjinerie behels. Aktiwiteite waar verbale vermoëns benut word en probleemoplossing plaasvind deur evaluering van gevoelens en interpersoonlike kontak geniet voorkeur. Moontlike beroepe kan wees dié van kelner of sielkundige.

Entrepreneur (E):

Hierdie persoonlikheidstipe geniet aktiwiteite wat die manipulasie van ander behels. Hul optrede strek dikwels tot finansiële of tot die maatskappy se voordeel. Hierdie persone vermy dikwels simboliese of sistematiese aktiwiteite. Verkoopspersoneel en advokate kan onder hierdie persoonlikheidstipe geklassifiseer word.

Konvensioneel (C):

Hierdie persoonlikheidstipe geniet aktiwiteite wat die sistematiese manipulasie van data, stoor van rekords en reproduisering van materiaal behels. Die konvensionele persoonlikheidstipe verkies gestruktureerde verbale en numeriese aktiwiteite, identifiseer met mag en status en pas streng selfkontrole toe. In hierdie tipe beroepe word min kreatiwiteit en inisiatief van hulle verwag. Moontlike beroepe is dié van sekretaresse, klerk en finansiële kenner.

Die voordeel van hierdie teorie is dat dit 'n praktiese struktuur daarstel vir die organisering en interpretasie van loopbaan- en persoonlike data. Dit kan lei tot voorspellings wat nuttig is vir beroepstevredenheid.

Holland se teorie impliseer dat die voorligter baie bewus moet wees van die individu se persoonlikheidseienskappe. Die individu se profiel gemeet deur die VPI (Vocational

Preference Inventory) of die SDS (Self Directed Search) dui trekke aan wat nie veel oor tyd verander nie.

Kritiek teen Holland se teorie is dat daar baie min aandag geskenk word aan die ontwikkeling van die onderskeie persoonlikheidstipes. Verder word aanvaar dat sekere persoonlikheidstipes meer aangetrokke tot sekere beroepe sal wees en gevolglik word min aandag gegee aan die beroepsbesluitnemingsproses. Die rol van sosio-ekonomiese faktore word ook nie aangespreek nie (Brown, 1990).

Samevatting

Volgens die bogenoemde teorieë kom dit na vore dat beide persoonlikheid en belangstelling belangrike komponente is in die beroepsbesluitnemingsproses. Persoonlikheid word beskou as die oorkoepelende manifestasie van die individu se psigofisiese uitlewing. Beroepsbelangstelling word gesien as 'n integrale deel van die persoonlikheid en selfs as beskrywend van enkele persoonlikheidseienskappe. Hieruit blyk dit dat daar moontlik verbande tussen persoonlikheid en beroepsbelangstelling kan voorkom.

2.4 Belangstelling: omskrywing en meting van die konstruk

2.4.1 Inleiding

Die studie van die ontwikkeling van belangstelling is van waarde in die studie van persoonlikheid omdat dit tot 'n groot mate verskille by individue verklaar (Willemse, 1988).

2.4.2 Ontwikkeling en Aard.

Lubbe (1983) is van mening dat die ontstaan en ontwikkeling van belangstelling 'n multidimensionele grondslag het. Hiervolgens ontstaan belangstelling uit die samevloei van 'n aantal faktore soos oorerwing, gesinsinteraksie, aanleg, persoonlikheid, endokriene faktore en ervaring. Faktore soos genetiese oorerwing, gesinsinvloede, ervarings en persoonlikheidsveranderlikes soos waardes, temperament, houdings, behoeftes, intelligensie en aanleg word almal in berekening gebring by ondersoeke na die ontwikkeling van belangstelling. Verskeie ondersoeke is gedoen om die verbande tussen belangstelling en elk van die bogenoemde veranderlikes aan te toon (Geyser, 1992; Meyer, 1980; Willemse, 1988). Volgens die navorsing kom daar veral tussen belangstelling en waardes, houdings en behoeftes 'n redelike sterk verband voor (Human, 1977).

Daar is ook verskillende aspekte van belangstelling wat in die literatuur beklemtoon word: belangstelling is dinamies van aard en behels 'n motiveringskrag, het 'n gevoelaspek, fokus aandag, bepaal voor- en afkeure vir aktiwiteite, word beïnvloed deur kennis, is relatief konstant en het 'n behoeftebevredigingsbasis. Die klemverskille bestaan moontlik omdat belangstelling deels op die konatiewe en en deels op die affektiewe vlak val (Human, 1977).

Samevattend kom dit uit die literatuur na vore dat belangstelling 'n omvattende begrip is wat nie onafhanklik van ander persoonlikheidseienskappe gesien kan word nie. Volgens die strukturele en prosesgeoriënteerde benaderings kan belangstelling gesien word as deel van die persoonlikheid wat ontwikkel het vanuit 'n multi-faktorale proses wat oorerwings- en omgewingskomponente insluit.

2.4.3 Konstantheid van Belangstellings

Die gebruik van belangstellingsvraelyste vir die sinvolle voorspelling van toekomstige beroepsgedrag berus grootendeels op die stabiliteit van belangstelling.

In die ontwikkeling van belangstelling is daar 'n verskeidenheid faktore wat 'n veranderende invloed op die individu se belangstellingspatroon kan uitoefen. Daar is 'n betekenisvolle verskil tussen die ontwikkeling en die konstantheid van belangstelling. Die ontwikkeling van belangstelling verwys daarna dat belangstelling met ouderdom, groter selfkennis en beroepskennis kan verander. Konstantheid van belangstelling verwys na die stabiliteit van 'n reeds gevestigde belangstellingspatroon. Hierdie verskil is belangrik om in gedagte te hou wanneer oor die stabiliteit van belangstelling gepraat word (Willemse, 1988).

Voster (1981) wys daarop dat belangstelling tussen die ouderdomme 16 tot 18 jaar 'n groot mate van stabiliteit bereik. Möller (aangehaal Willemse, 1988) kom tot die gevolgtrekking dat studente se belangstellings met universiteitstoetreding in 'n groot mate stabiel is, maar wys terselfdertyd daarop dat by sekere studente by wie daar nog nie die nodige rypheid en waardebesef ontwikkel het nie, fluktuasies mag voorkom.

Die belangstelling van 'n persoon bly oor 'n relatief kort tydperk konstant, hoewel daar soms tydelike skommeling voorkom. Die volgende drie faktore moet veral in hierdie verband in aanmerking geneem word:

- **Ontwikkeling** Die persoonlikheidsontwikkeling wat die persoon ondergaan sal 'n invloed op sy belangstellings hê.
- **Ouderdom** Die belangstellingspatrone van ouer kinders (st. 10) is dikwels meer gedifferensieerd as dié van jonger kinders (st. 5 of st 6).

- **Omgewing.** Dit is baie moontlik dat omgewingstimuli 'n invloed op 'n persoon se belangstelling kan hê (Meyer, 1993).

Opsommend blyk dit dat 'n persoon se belangstellings in die algemeen teen ongeveer 18-jarige leeftyd stabiliseer. Die beroepsvoorligter moet egter bedag wees op die persoonlikheidsontwikkeling van die persoon, omdat belangstelling selfs na hierdie ouderdom nog mag wissel.

2.4.4 Meting van Beroepsbelangstelling

Die ontwikkeling van belangstellingsvraelyste het alreeds 'n ver pad gekom. Anastasi (aangehaal Willemse, 1988) beklemtoon dat die huidige formaat van belangstellingsvraelyste van die suksesvolste metings in die veld van sielkundige toetsing oplewer.

Die onderliggende uitgangspunt van 'n belangstellingsvraelys is dat beroepe bestaan uit die beoefening van samehangende en geïntegreerde aktiwiteite. Die individu se gerigtheid ten opsigte van 'n sekere groep aktiwiteite behoort dus 'n aanduiding te gee van sy belangstelling in die betrokke beroepsrigting waarvan die aktiwiteite die basis vorm (Alberts aangehaal Willemse, 1988).

Volgens Lubbe (1983) is die grondliggende beginsel by die ontwikkeling en toepassing van belangstellingsvraelyste dat mense in verskillende beroepe ten opsigte van hul belangstellings verskil. Ander navorsers ondersteun hierdie siening (Geyser, 1992; Holland, 1973; Meyer, 1980).

Die rol van ander kognitiewe en nie-kognitiewe faktore word nie onderskat nie, maar dit blyk dat belangstellingsvraelyste 'n hoë moontlikheid van voorspelling van 'n persoon se uiteindelijke beroeps- of studiekeuse kan gee (Meyer, 1980; Willemse, 1988).

Hierdie funksie van die belangstellingsvraelys is juis nuttig vir die beroepsvoorligter vir sy aanbevelings aan die kliënt.

Die waarde en betroubaarheid van belangstellingsvraelyste berus grootliks op die subjektiewe oordeel van die persoon wat dit invul. Dit kan tot enkele probleme aanleiding gee. Die beroepsvoorligter moet baie bedag wees op moontlike wanvoorstellings van belangstellings. Die intensiteit van die geïdentifiseerde belangstellings is ook nie maklik afleibaar vanuit belangstellingsvraelyste nie.

Enkele van die probleme met die toepassing, geldigheid en interpretasie van belangstellingsvraelyste kan deur die volgende voorstelle aangespreek word (Willemse, 1988):

- i. Belangstellingsvelde word vernoem na aanleiding van die ingeslote items en dikwels is die benaming nie bevredigend nie. Dit is dikwels moeilik om met 'n enkele term reg te laat geskied aan die omvattendheid van 'n belangstellingsveld. Die belangstellingsveld word dikwels beter gedefinieer deur middel van 'n omskrywing. Tydens die terugvoeringsonderhoud moet daar ook na die omskrywing van die belangstelling verwys word.
- ii. Die woordeskat van die vraelys kan probleme skep as dit nie aansluiting by die toetsling se woordeskat vind nie.
- iii. Die betroubaarheid van die gekose vraelys moet in ag geneem word.
- iv. Die resultate van die vraelys moet nie verabsoluteer word nie, maar in verhouding tot ander toetsgegevens gesien word bv. IK, aanleg, persoonlikheid, biografiese gegevens, ens.
- v. Beroepsgroepe se belangstellingsvelde oorvleuel met mekaar. Dit vereis dat die belangstellingsprofiel in geheel geïnterpreteer moet word en nie net enkele tendense nie.
- vi. Die persoon se totale ontwikkeling moet in ag geneem word by die interpretasie. 'n Persoon wat onryp is vir 'n beroepskeuse se belangstellingsprofiel sal waarskynlik nie baie betroubaar wees nie.

Volgens Alberts is die volgende drie aspekte belangrik by die interpretasie van die resultate van belangstellingsvraelyste:

- i. Belangstellingsvelde moet saam gegroepeer word om belangstellingsrigtings te vorm wat op bepaalde beroepe dui.
- ii. Hoë en lae tellings moet by die interpretasie van die resultate in aanmerking geneem word.
- iii. Al die persoon se belangstellingsvelde sal waarskynlik nie binne 'n enkele beroepsituasie bevredig kan word nie en om hierdie rede moet die moontlikheid van vryetydsbesteding in ag geneem word.

Ook by die interpretasie van die resultate van die Meyer-Belangstellingvraelys (MB10) word benadruk dat die belangstellingspatroon van 'n persoon oor 'n relatief kort tydperk konstant bly, hoewel daar soms tydelike skommeling voorkom. Die volgende faktore moet ook in aanmerking geneem word:

- i. Dit is van groot belang om beide die roupunttellings en die normtellings in aanmerking te neem.
- ii. 'n Persoon se belangstellingsprofiel moet in verband gebring word met ander soorte aanduiders soos: vryetydsbesteding, voorliefde vir skoolvakke, persoonlikheid, aanleg, vermoë, skoolprestasie asook die beroepsmoontlikhede waartoe sy skoolvakke toelating verleen.
- iii. Kennis van 'n spesifieke beroepsveld, soos byvoorbeeld dié van die vader, bevorder nie noodwendig belangstelling in daardie veld nie. Goeie beroepskennis het meestal 'n suiwerder oordeel tot gevolg.
- iv. Die persoonlikheidsontwikkeling wat die persoon ondergaan sal 'n invloed op sy belangtellings hê.
- v. Die belangstellingspatrone van ouer kinders (st. 10) is dikwels meer gedifferensieerd as dié van jonger kinders (st. 5 of st 6).
- vi. Dit is baie moontlik dat omgewingstimuli 'n invloed op 'n persoon se belangstelling kan hê (Meyer, 1993).

Die probleme en beperkings van belangstellingsvraelyste benadruk die feit dat belangstellingsvraelyste slegs deur opgeleide en ervare beroepsvoorligters geïnterpreteer moet word (Beneke, 1994).

Opsommend

Die kompleksiteit van die multi-faktorale ontwikkeling, aard en dimensies van belangstelling maak dat die wetenskaplike meting daarvan 'n gesofistikeerde proses is.

2.4.5 Belangstelling en Werkstevredenheid

Die wyse waarop 'n individu verkies om sy aanlegte toe te pas is dikwels afhanklik van beroepsbelangstelling. In 'n ondersoek gedoen deur Rys (1983) is daar bevind dat 'n persoon wat nie sy gunsteling manier van interaksie in sy werk ondervind nie, inkongruensie

ervaar en glad nie van sy werk hou nie. Belangstelling word beskou as 'n motiverende krag in die lewe van 'n individu (Voster, 1981; Willemse, 1988). Dit kan daarop dui dat indien die beroep nie by die individu se behoeftes pas nie, dit 'n negatiewe invloed op die welsyn van daie persoon kan uitoefen (Meyer, 1980).

'n Tweede hipotese getoets deur Rys (1983) is dat mense met hoogs gedifferensieerde belangstellings hoogs tevrede met hul werk sal wees. Hy het gevind dat 'n hoë belangstelling op 'n hoë of 'n lae mate van werkstevredenheid kan dui.

Swaney en Prediger (1985) het 'n ondersoek geloods om te bepaal of kongruensie tussen beroepsbelangstelling en die werksomgewing aangedui kon word. Die resultate dui daarop dat werksgeluk kan afhang van die mate van kongruensie tussen beroepsbelangstelling en die werksomgewing. Die steekproef het bestaan uit persone wat alreeds werk. In hierdie ondersoek is bevind dat beroepsbelangstelling wel belangrik is vir persone se werksgeluk.

Verder het Tiedeman en O'Hara (aangehaal in Tinsley, 1992) bevind dat die beroepsomgewing en die individu mekaar wedersyds beïnvloed. Die uiteinde van hierdie proses is dat daar 'n integrasie tussen die individu en sy beroepsomgewing plaasvind.

Samevatting

Verskeie navorsers se resultate dui daarop dat daar 'n positiewe verband tussen belangstelling en werkstevredenheid is (Willemse, 1988). Beroepsbelangstelling is 'n belangrike komponent van die individu se beroepsbesluitnemingsproses. Die rigtinggewende en differensiële aard van belangstelling maak dit vir die individu moontlik om te kies watter beroep en omgewing vir hom aanvaarbaar sal wees. Dit dra by tot selfaktualisering en werkstevredenheid.

2.4.6 Belangstelling, Persoonlikheid en Studierigting

Dit is nie net in beroepskeuse nie, maar ook in die keuse van 'n studierigting waar belangstelling 'n rigtinggewende en differensiële rol speel.

Die resultate van verskeie navorsingsondersoeke dui aan dat daar beduidende verskille in die belangstellingsprofile van persone in verskillende kursusgroepe voorkom (Geyser, 1992; Human, 1977; Meyer, 1980; Voster, 1981; Willemse, 1988).

Human (1977) het 'n ondersoek gedoen om vas te stel of studierigtings (Handelswetenskappe, Lettere en Sosiale Wetenskappe en Natuurwetenskappe) as kriterium kan dien waarteen belangstelling gevalideer kan word. Hy het gevind dat

studiegroepe as kriterium wel bevredigende resultate lewer aangesien dit daartoe in staat was om verskille in belangstellings tussen die verskillende studierigtings aan te toon. Ander navorsers wat hierdie bevindinge ondersteun is Meyer (1980), Willemse (1988) en Voster (1981).

Todd (aangehaal in Geyser, 1992) het die persoonlikheidseienskappe van presterende ingenieurstudente, wat hul kursus binne vier jaar voltooi het, ondersoek. Hierdie studente het die volgende persoonlikheidseienskappe geopenbaar:

- relatiewe emosionele stabiliteit
- geneigdheid om meer introversief en krities te wees
- sosiaal goed aangepas en konsensieus.

Die gedrag van 'n persoon in sekere situasies weerspieël psigiese eienskappe. Hierdie eienskappe word aan die persoon toegeskryf wanneer sekere gedragspatrone konsekwent in sekere situasies voorgekom het of as sodanig geïdentifiseer word deur die toepas van bepaalde sielkundige toetse (Geyser, 1992).

Na aanleiding van die bogenoemde inligting sal in hierdie ondersoek gepoog word om beduidende verskille in die persoonlikheids- en belangstellingsprofile van studente tussen verskillende kursusgroepe te identifiseer.

Indien aanvaar word dat daar verskille in die persoonlikheidsdimensies (Geyser, 1992) en die belangstellingsprofile van studente in verskillende kursusse voorkom, kan aanvaar word dat daar ook verskille in die korrelasies tussen belangstellingsvelde en persoonlikheidsdimensies van onderskeie kursusgroepe kan voorkom.

In die huidige ondersoek sal enkele studierigtings gekies word om te bepaal of daar beduidende verbande tussen die belangstellingsvelde en die persoonlikheidsdimensies binne die onderskeie kursusse voorkom.

2.4.7 Belangstelling en Persoonlikheid

Volgens Holland (1973) is beroepsbelangstelling, -besluitneming en -bevrediging afhanklik van die persoonlikheidstipe van die individu. Binne die trek-faktor benadering word persoonlikheid beskou as die individu se unieke, onderskeibare en relatief konstante patroon van trekke. Holland (1973) voer aan dat daar 'n positiewe verband tussen die stabiliteit van die beroepskeuse en die stabiliteit van die persoonlikheidspatroon bestaan.

Hierdie standpunt van Holland dat daar 'n verband tussen belangstelling en persoonlikheid is word deur verskeie Suid-Afrikaanse navorsers ondersteun (Gericke, 1986; Oosthuizen, 1977; Willemse, 1988). Bolton (1985) toon aan dat die volgende persoonlikheidsprofiel op grond van die verbande tussen die 16-PF en Holland se persoonlikheidstipes saamgestel kan word:

"Realistic. Less intelligent, self-reliant, realistic, practical, careful, conventional, conservative, controlled, socially precise.

Investigative. Reserved, detached, more intelligent, emotionally stable, mature, trusting, adaptable, self-assured, confident, self-sufficient, resourceful, controlled, socially precise, relaxed.

Artistic. Reserved, detached, affected by feelings, easily upset, assertive, aggressive, expedient, sensitive, suspicious, self-opinionated, imaginative, unpretentious, apprehensive, worrying, experimenting, liberal, self-sufficient, resourceful, undisciplined, careless, tense, driven.

Social. Group dependant, a "joiner" and a sound follower.

Enterprising. Outgoing, participating, less intelligent, conscientious, persevering, shrewd, calculating, group-dependant, a "joiner" and sound follower, controlled, socially precise, relaxed.

Conventional. Accommodating, conforming, self-reliant, realistic." (p. 214-215).

Gati (1982) beskou Holland se teorie as 'n growwe veralgemening van die verwantskap tussen belangstelling en persoonlikheid en stel 'n verdere verfyning van sy teorie voor.

Rohila (1970) dui daarop dat die belangrike rol van persoonlikheid in die beroepsbelangstellingsontwikkelingsproses in die meeste sielkundige teorieë aangaande beroepsontwikkeling beklemtoon word. Die resultate van belangstellingsvraelyste kan gebruik word om 'n individu se persoonlikheidsoriëntasie te bepaal. In verskeie ondersoeke kon egter slegs lae en dikwels wisselvallige verbande tussen beroepsbelangstelling en persoonlikheid aangetoon word. Hierdie bevindinge het navorsers tot die gevolgtrekking laat kom dat die korrelasie tussen beroepsbelangstelling en persoonlikheid te laag is om die een met die ander te vervang of om die een met behulp van die ander te voorspel.

Wortley (1990) kom, op grond van sy eie navorsing, tot die gevolgtrekking dat enkele persoonlikheidsdimensies beduidende korrelasies toon met sekere beroepsbelangstellings-

velde. Hierdie bevinding bied ondersteuning vir Holland se teorie dat beroepsbelangstelling gedeeltelik voorspel kan word indien die individu se persoonlikheidseienskappe bekend is.

Beide Roe en Bordin, asook Nachman en Segal het studies van verskillende beroepsgroepe gemaak en beduidende persoonlikheidsverskille ten opsigte van aspekte soos aggressie, emosionele beheer en sosialiteit gevind (Meyer, 1980).

Roos (1988) het 'n ondersoek na die moontlike verband tussen persoonlikheidseienskappe en belangstellingsvelde onderneem. Die ondersoekgroep het bestaan uit 20,3% van die manlike standaard tien-leerlinge wat aan die 1969 Projek Talentopname deelgeneem het en na skoolverlating 'n tersiële kwalifikasie behaal het. Die resultate dui daarop dat daar wel 'n verband tussen enkele van die persoonlikheidseienskappe en belangstellingsvelde is. Roos (1988) bevind dat slegs drie van die Hoërskool Persoonlikheidsvraelys-dimensies (HSPV) 'n korrelasie van $r = 0,40$ met die 19-Veld Belangstellingsvraelys toon: Faktor A (sosiale persoonlikheid) en Faktor Q2 (groepafhanklik) met Geselligheid (reël van en deelname aan gesellighede); Faktor I (teerhartigheid) met Uitvoerende Kunste (musiek, sang, ballet en operette). Aangesien die ondersoekgroep uit slegs manlike proefpersone bestaan is die resultate nie noodwendig vir beide geslagte geldig nie (Roos, 1988).

Bogenoemde verbande moet versigtig geïnterpreteer word, omdat daar persoonlikheidsverskille binne groepe met dieselfde beroepsbelangstellings voorkom. Osipow (aangehaal in Meyer, 1980) kom, na voltooiing van 'n intensiewe studie oor die verband tussen persoonlikheid en beroepskeuse, tot die gevolgtrekking dat persoonlikheidstoetsresultate nie nuttig is om beroepstipes te onderskei nie. Hy is ook huiwerig om die resultate van die ondersoeke wat 'n verband tussen persoonlikheid en belangstelling aandui, te aanvaar.

In hierdie ondersoek kan dit nuttig wees om ook te evalueer of daar onderskeibare of tipiese belangstellingsprofile en persoonlikheidsprofile in terme van die kursus-groeperinge na vore kom.

Opsomming

Volgens die strukturele benadering is belangstelling 'n belangrike deel van die persoonlikheid. Die verwantskap tussen die twee konsepte is redelike kompleks. Enkele navorsers kon aandui dat daar wel 'n verband tussen sekere belangstellingsvelde en persoonlikheidstreke is. Die huidige navorsing probeer om hierdie verwantskap verder te ondersoek en beide geslagte word ingesluit.

2.4.8 Geslagsverskille en Belangstelling

Die vakliteratuur toon duidelike verskille in belangstellings tussen die geslagte (Gottfredson, Jones & Holland, 1993). Human (1977) het in sy literatuurstudie bevind dat hierdie aanname deur verskeie navorsers ondersteun word.

In Meyer (1980) se oorsig ten opsigte van die verband tussen belangstellingspatroon en geslag word die volgende twee punte uitgelig:

In die tradisioneel westerse samelewing word aanvaar dat daar wel 'n verskil tussen die belangstellingspatrone en beroepskeuses van mans en vroue is. Hierdie hipotese word ook ondersteun deur die resultate van Meyer (1980) se eie navorsing.

Daar word grotendeels 'n psigo-sosiale verklaring vir die verskil aangevoer. Seuns en dogters word aan verskillende sosialiseringpatrone blootgestel. Hierdie sosialiseringpatrone kan die individu rig tot meer sosiaal aanvaarbare beroepsbelangstellings en beroepskeuses. Swanson en Fouad (1993) het gevind dat sosiale faktore 'n groter rol speel in die besluitnemingsproses van vroue. Volgens hierdie studie word die vrou se beroepskeuse ook meer beïnvloed deur geslagsrol-stereotipering. Ook bevind hulle dat vrouens en mans die R-I-A-S-E-C kategorieë verskillend interpreteer en verskillend daarteenoor optree.

Daar word aanvaar dat die sosialiseringpatroon en die opvoedingsproses dogters in versorgende, diensgeoriënteerde beroepe, wat 'n voortsetting van hulle biologiese geslagsrol is, sal kanaliseer (Fitzgerald & Betz, 1983; Fitzgerald & Crites 1980).

Willemse (1988) wys daarop dat groter getalle dames tradisioneel in beroepe soos klerklike werk, onderwys, verpleging ens. voorkom. Dames verkies beroepe wat verband hou met sosiale aktiwiteite soos onderwys, maatskaplike werk, verpleging, letterkunde, kuns en musiek.

In die beroepsliteratuur word daar al hoe meer ondersoek ingestel na die faktore wat die vak- en beroepskeuse van vroue beïnvloed. Daar word veral gefokus op vroue wat nie-tradisionele beroepe kies en die moontlikheid en effek van faktore wat hulle verskillend as mans beïnvloed (Betz & Fitzgerald, 1987).

Fassinger (1990), met in agneming van Gottfredson (1981) en Astin (1984) se psigo-sosiale ontwikkelingsmodelle, het die volgende navorsing onderneem: die hipotese was gestel dat intellektuele vermoë, persoonlikheidseienskappe, feministiese oriëntasie en gesins-

oriëntasie verband hou met beroepsoriëntasie, wiskunde-oriëntasie en beroepskeuse. Volgens die resultate kon die kombinasie van intellektuele vermoë en persoonlikheids-eienskappe beroepskeuse voorspel; persoonlikheidseienskappe en geslagsroloriëntasie kon die afhanklike veranderlike beroepsoriëntasie voorspel. Die vroue se vak- en beroepskeuses was afhanklik van 'n kombinasie van vermoë, persoonlikheidseienskappe en houding teenoor geslagsrol. Savickas (1985) vind in sy navorsing, alhoewel dit nie statisties beduidend was nie, dat vroue moontlik 'n meer stabiele beroepsidentiteit openbaar wanneer 'n tradisioneel manlike professie gekies word. Dit kan daarop dui dat die persone meer beslis in hul keuse moet wees sodat hulle regverdiging kan bied vir hul afwyking van die stereotipe geslagsrol-beroepsverwagtingspatroon.

Fitzgerald en Cherpas (1985) kom tot die logiese gevolgtrekking dat geslagsrol-stereotipering nie net vroue nie, maar ook mans se beroepsmoontlikhede inperk. Volgens Willemse (1988) stel mans meer belang in handewerk, masjinerie, numeriese berekenings, fisiese aktiwiteite, wetenskap en handel. Manspersone wat belangstel in tradisioneel vroulike beroepe bv. verpleging, word sosiaal as minder aanvaarbaar beoordeel. Etzkowitz (aangehaal in Fitzgerald & Cherpas, 1985) voer aan dat daar sosiaal stereotipe kognitiewe beroepsvergelykings ten opsigte van sekere beroepe bestaan bv.

Vrou + Verplegingsrol = Verpleegster

Man + Verplegingsrol = Homoseksueel

Dit dui daarop dat geslagsroltoepaslikheid nog steeds 'n invloed uitoefen op sosiaal aanvaarbare beroepsalternatiewe vir beide mans en vroue.

In hul navorsing oor die belangrikheid van geslagsrol het Strange en Rea (1983) probeer vasstel watter faktore studente oorweeg wanneer 'n nie-tradisionele beroep gekies word. Die resultate toon aan dat nie geslagsrol of geslagsrol-toepaslikheid nie, maar beroepsbelangstelling die belangrikste faktor was. Hierdie resultaat is teenstrydig met ander navorsing wat teenoorgestelde resultate opgelewer het (Betz & Hackett 1981, 1983, Hackett, 1985). Die studie het ook aan die lig gebring dat individue bepaalde beroepe kies as gevolg van die reeds gevestigde waardes, prestige en status van daardie beroep.

Die navorsers Rotberg, Brown en Ware (1987) wou vasstel wat die invloed van sosio-ekonomiese status, ras, geslag, verwagte beroepsbekwaamheid, beroepsbelangstelling en geslagsroloriëntasie op 'n individu se beroepsmoontlikhede ten opsigte van vroulike en nie-geslagsdominante beroepe is. In die regressie-ontleding het beroepsbelangstelling die meeste variansie verklaar gevolg deur geslagsroloriëntasie en verwagte beroeps-

bekwaamheid. Beroepsbelangstelling was die sterkste voorspeller van die reeks van beroepsmoontlikhede, asook verwagte beroepsbekwaamheid.

Gottfredson, Jones en Holland (1993) het 'n ondersoek gedoen na die verband tussen die NEO-Personality Inventory ('n vyfskaal-persoonlikheidsmeetinstrument) en die Vocational Preference Inventory (VPI). Die gevolgtrekkings was dat die twee meetinstrumente twee tot vier faktore in gemeen het. Die geslagte was afsonderlik gehanteer en dit het daartoe bygedra dat 'n meer spesifieke en in diepte evaluering van die verbande tussen die meetinstrumente per geslag gedoen kon word. 'n Positiewe korrelasie is tussen twee van die NEO-persoonlikheidskaale (Sosiale- en Entrepreneurspersoonlikheidstipe) en die Ekstraversie skaal op die VPI vir die manstudente bevind. Hierdie korrelasie het nie by die vroue voorgekom nie.

Dit behoort dus sinvol te wees om in hierdie ondersoek die geslagte se korrelasiestrukture gesamentlik sowel as afsonderlik te evalueer.

2.4.9 Geslagsverskille in die Meting van Belangstelling

Vorige ondersoeke deur Swanson en Fouad (1993) toon wel geslagsverskille wat die meting van beroepsbelangstelling betref. In die ondersoek was die "Strong Interest Inventory (SII)" gebruik om metings en vergelykings tussen die verskillende geslagte aan te toon. Swanson en Fouad (1993) wys dat daar ook geslagsverskille in terme van die volgende meetinstrumente is: "The Self-Directed Search, Career Assessment Inventory, Kuder Occupational Interest Survey" en die "Jackson Vocational Interest Survey".

In die navorsing van Hanson, Noeth en Prediger (1978) en Tittle (aangehaal in Geyser, 1993) word die gebruik van aparte normtabelle vir die geslagte bevraagteken. Soortgelyke patrone in die opvoeding van seuns en dogters kan 'n matigende invloed op die rol van geslag in normbepaling uitoefen.

Geslagsverskille bly egter nog 'n werklikheid wat in aanmerking geneem moet word by die afneem en interpretasie van belangstellingsvraelyste. Die oorsprong van hierdie verskille lê in die persoonlikheidsontwikkeling en geslagsrolstereotipes wat verskillend is vir mans en dames (Willemse, 1988).

Opsommend

Studies wat die verband tussen geslag en beroepskeuse ondersoek, toon gemengde resultate. Sommige studies toon dat daar wel verskille is in die belangstellingspatrone van

mans en vroue, terwyl ander weer aandui dat van hierdie verskille moontlik toe te skryf is aan die meetinstrumente wat in sekere navorsing gebruik word. Die huidige navorsing probeer vasstel of daar wel 'n verskil in die korrelasiestruktuur tussen persoonlikheid en belangstelling tussen die geslagte bestaan.

Slot

Volgens die literatuur is belangstelling 'n komplekse begrip. Die aard en ontwikkeling van belangstelling en beroepsbelangstelling is nou verweef met die ontwikkeling en dimensies van die persoonlikheid. Volgens Holland (1973) is die resultate van belangstellingsvraelyste 'n uitdrukking van 'n faset van die persoonlikheid. In die huidige ondersoek sal die sterkte van die verbande tussen die belangstellingsvelde van die MB10 en die persoonlikheidsdimensies van die Suid-Afrikaanse Persoonlikheidsvraelys (SAPV) ondersoek word.

HOOFSTUK 3

PROBLEEMSTELLING

3.1 Inleiding

Beroepsvoorligting behels die akkumulasie, integrasie en interpretasie van 'n groot hoeveelheid inligting aan die kliënt.

Volgens beroepsbesluitnemings- en ontwikkelingsteorieë, dien belangstelling as 'n belangrike rigtingaanwyser vir die individu se vak-, kursus- en beroepskeuses (Brown, 1990).

Persoonlikheid kan as onafskeidbaar van menswees gesien word en behoort 'n regmatige posisie in die evaluering van 'n persoon se beroepskeuse te beklee (Maartens, 1990).

Holland (1973) en Super (aangehaal Brown, 1990) beskou belangstelling en persoonlikheid nie as aparte entiteite nie. Daar word aanvaar dat beroepsbelangstelling 'n integrale deel van die individu se persoonlikheidsamestelling uitmaak.

In die huidige ondersoek sal daar op die moontlike verbande tussen belangstelling en persoonlikheid gefokus word.

3.2 Hoofdoelstelling

Die hoofdoelstelling van die huidige ondersoek word in die volgende hipotesisse vervat:

Hipotese A

Daar bestaan 'n beduidende verband tussen bepaalde belangstellingsvelde (soos gemeet deur die Meyer-Belandstellingsvraelys, MB10) en die persoonlikheidsdimensies (soos gemeet deur die Suid-Afrikaanse Persoonlikheidsvraelys, SAPV) vir die 1994/1995 eerstejaarstudente.

Hipotese B

Daar is beduidende verbande tussen sekere belangstellingsvelde en persoonlikheidsdimensies binne kursusgroepe.

Hipotese C

Daar is ooreenkomste in die korrelasieskoefisiënte van die geslagte tussen die MB10 en SAPV vir die totale groep.

Hipotese D

Daar is beduidende verskille in die beroepsbelangstellingvelde en persoonlikheidsdimensies tussen die ses kursusgroepe asook die oorblywende studente (Res).

Samevattend

In die vorige hoofstukke is aangetoon dat dit van waarde kan wees indien daar beduidende of nie-beduidende verbande tussen belangstelling en persoonlikheid aangetoon kan word. In die volgende hoofstukke sal die toets van die bogenoemde hipotesisse behandel word.

HOOFSTUK 4

METODE VAN ONDERSOEK

4.1 Subjekte

Die psigometriese data van die 1994 en 1995 eerstejaargestudente (N = 4348) aan die Universiteit van Stellenbosch is vir hierdie ondersoek gebruik. Slegs studente wat beide die Meyer-Belangstellingsvraelys (MB10) en die Suid-Afrikaanse Persoonlikheidsvraelys (SAPV) voltooi het, is ingesluit.

Die beskrywing van die studente verskyn in Tabel 1 en 2.

Tabel 1

Beskrywing van die Onderzoekgroep volgens Geslag

Geslag		Getal Studente
Mans	Vroue	Totaal
Totaal	2150	2198
		4348

Tabel 2

Verspreiding van Studente per Kursus

Fakulteit en Kursus	Mans	Getal Studente Dames	Totaal
Lettere en Wysbegeerte			
B.A.Maatskaplike Werk (B.A.MW)	18	56	74
B.A.Beeldende Kuns	23	39	62
BDram	12	34	46
Totaal			182
Handelswetenskaplike Rigting			
B. Rekeningkunde (B.Rek.)	67	55	122
Biologies-Wetenskaplike Rigting			
M.B. Ch. B.	82	95	177
Fisies-Wetenskaplike Rigting			
B. Ingenieurswese (B.Ing.)	74	12	86
Res			3781
Groot Totaal			4348

4.2 Meetinstrumente

Die volgende psigometriese vraelyste is in die ondersoek gebruik:

4.2.1 Die Meyer-Belangstellingsvraelys (MB-10)**4.2.1.1 Inleiding**

Daar het 'n behoefte ontstaan aan 'n korter belangstellingsmeetinstrument met eenvoudige en ekonomiese administrasie en maklik interpreteerbaar en wat algemeen by alle bevolkingsgroepe gebruik kan word. Dit het gelei tot die hersiening van die Kodus-belangstellingsvraelys (Meyer, 1993).

Die MB-10, bestaande uit 10 belangstellingsvelde, het uit die Kodus-Belangstellingsvraelys ontstaan (Meyer, 1980). Dieselfde formaat, rasionaal en breë inhoud van die wetenskaplik gestandaardiseerde Kodus-Belangstellingsvraelys is gebruik.

Agt van die 12 oorspronklike Kodus belangstellingsvelde is behou en twee is bygevoeg. Die Skryf- en Lees-belangstellingsvelde en die Handwerk- en Masjienwerk-belangstellingsvelde is gekombineer om die volgende velde te vorm: voorkeur vir linguïstiese werk en voorkeur vir praktiese werk.

4.2.1.2 Doel van die Vraelys

Die vraelys is opgestel om die belangstelling van leerlinge en studente te meet. Op st. 7-; 9- en hoër vlakke kan die vraelys as voorligtingshulpmiddel gebruik word om leerlinge en studente te help met die keuse van skoolvakke, naskoolse vakke, kursusse en/of moontlike beroepe.

4.2.1.3 Struktuur van die Vraelys

Die vraelys bevat 'n gelyke aantal items (12) verteenwoordigend van 10 belangstellingsvelde wat met breë beroepsrigtings ooreenstem. Die vraelys bestaan dus uit 120 items, waar die toetsling 'n keuse moet uitoefen tussen drie onderskeie aktiwiteite. 'n Aanduiding van die persoon se belangstelling is die aantal kere wat hy items van een veld bo items van ander velde verkies. Die rangorde en verhouding van die belangstellingsvelde onderling, word in die proses bepaal.

4.2.1.4 Die Belangstellingsvelde

By die beskrywing van elke veld word die simbool, 'n kort definisie en 'n aanduiding van die inhoud gegee.

- Individue (In) = Voorkeur vir werk met mense as individue of met klein groepies.
- Groepe (Gr) = Voorkeur vir werk met mense in groepe en openbare optrede
- Besigheid (B) = Voorkeur vir sakebedrywigheide
- Syfers (Nu) = Voorkeur vir syferwerk
- Linguïsties (L) = Linguïstiese voorkeur. Voorkeur vir lees en skryf.
- Kuns (A) = Artistiese voorkeur of voorkeur vir kuns en kunswaardering
- Prakties (Pr) = Voorkeur vir praktiese werk (handwerk en masjiene/masjienwerk).

- Wetenskap(Sc) = Voorkeur vir natuurwetenskappe en fisies-wetenskaplike werk
- Diere (Z) = Voorkeur vir diere, dierkundige en aanverwante biologies-wetenskaplike werk
- Plante (P) = Voorkeur vir plante, plantkundige en tuinboukundige werk

In die hoofstukke wat volg sal slegs die sleutelname en of die afkortings van die belangstellingsvelde gebruik word.

'n Betroubaarheidskoëfisient van $r = 0,65$ vir die verskillende belangstellingsvelde word as aanneemlik beskou vir hierdie tipe vraelys.

Daar is vier onderskeie normtabelle: hoërskoolseuns; hoërskoolmeisies; eerstejaarmanstudente; eerstejaardamesstudente (Meyer, 1993).

4.2.1.5 Interpretasie van die Vraelysresultate

Die roupunttellings en die normtellings is belangrik by die interpretasie van die resultate. Die roupunte verskaf 'n rangorde van velde vir 'n bepaalde individu. Die normtellings word op 'n persientielskaal aangedui. Beide stelle gegewens behoort ewewigtig in voorligting in aanmerking geneem te word, anders kan 'n skewe beeld van die persoon se belangstellings verkry word. As breë riglyne vir die interpretasie van die profiel word die volgende indeling aan die hand gedoen:

70 - 100 (persentiel) besliste voorkeur

40 - 69 (persentiel) neutraal - dit kan egter bydra tot voorkeur of afkeur tov 'n bepaalde beroeps- of kursuskeuse

0 - 39 (persentiel) besliste afkeur.

4.2.2 Die Suid-Afrikaanse Persoonlikheidsvraelys (SAPV)

Inleiding

Die Suid-Afrikaanse Persoonlikheidsvraelys is opgestel om sekere persoonlikheidstrekke wat vir 'n verskeidenheid alledaagse situasies relevant is, te meet. Die vyf onderskeie persoonlikheidsdimensies is: sosiale responsiwiteit, angstigheid, vyandigheid, buigsaamheid en dominansie. (Steyn, 1977).

Die vraelys bestaan uit 150 bipolêre items. Elke item bestaan uit twee kort kontrasterende beskrywings van die gedrag van twee fiktiewe individue. Hierdie persone lê op die uiterste pole van die gedragsdimensie. Die toetsling moet op die antwoordblad aandui watter van die onderskeie persone se gedrag die meeste met sy eie gedrag ooreenstem. Die items is in sterker en swakker bipolêre formaat geformuleer.

4.2.2.1 Beskrywing van die Vyf Bipolêre Persoonlikheidstrekke van die SAPV (Steyn, 1977, p.52).

LAE TELLING

SOSIALE ONRESPANSIWITEIT

koud, afsydig, gereserveerd,
onsosiaal, teruggetrokke, skaam,
groepafhanklik

KALMTE

bedoord, gemaklik, ontspanne
kalm, onverstoordbaar, sorgvry
flegmaties, beheersd

VREDELIEWEND

nie-aggressief, saggeaard,
vredeliewend, lankmoedig,
vergewensgesind, goedgesind,
goedgeaard, pasifisties en humanitêr.

ONGEDISSIPLINEERDE BUIGSAAMHEID

onmetodies, onplanmatig,
wanordelik, onkonvensioneel,
onsistematies, onnet, onvoor-
spelbaar, veranderlik

ONDERWORPENHEID

nederig, onderdanig, gehoor-
saam, beskeie, pretensieloos,
inskiklik,

teenoor

teenoor

teenoor

teenoor

teenoor

HOË TELLING

SOSIALE RESPANSIWITEIT

gul, gemaklik, toeganklik,
gesellig, ontvanklik, lief
vir mense, sosiaal, groepgeoriënteerd

ANGSTIGHEID

angstig, senuagtig,
gespanne, bevreesd, bekommerd,
bang, onseker

VYANDIGHEID

aggressief, twisgierig,
antagonisties, sinies,
agterdogtig, kortgebonde,
hardvogtig

RIGIDITEIT

onbuigsaam, star, kompulsief,
oormetodies, pedanties,
puntenerig, oorkonserwatief

DOMINANSIE

oorheersend, kragdadig,
leidend, fors, beslis,
selfgeldend, dominerend

In gedragsterme kan hoë tellings op elk van die vyf skale soos volg beskryf word:

1. Sosiale responsiwiteit (Sos):

Soek en geniet dit om sosiaal te verkeer; inisieer sosiale kontak op spontane wyse en tree op 'n uitgaande en hartlike wyse op.

2. Angstigheid (Angs):

Reageer met oormatige intensiteit teenoor bronne van vrees; raak maklik bekommerd, voel bevrees en ontspan moeilik.

3. Vyandigheid (Vyan):

Demonstreer 'n afkeer in mense, is sinies, wantrouig, hiperkrities, vergeldend en uittartend.

4. Rigiditeit (Rig):

Demonstreer 'n onvermoë om houding of aksies te verander wanneer objektiewe toestande dit vereis; is kompulsief, oorgeorganiseerd, demonstreer stereotipiese en hoogs voorspelbare gedragsspatrone.

5. Dominansie (Dom):

Speel 'n dominante en aanmatigende rol in sosiale verhoudings, probeer voortdurend en aktief om in 'n gesagsposisie te staan; openbaar 'n hoë mate van dryfkrag (Steyn, 1977).

Die betroubaarheid van die Suid-Afrikaanse Persoonlikheidsvraelys, soos bepaal met behulp van faktorontledings, word as bevredigend beskou. Die betroubaarheidskattings varieer van 0,79 tot 0,89. Die konstrugeldigheid is ook bevredigend. Normtabelle is beskikbaar vir die SAPV (Steyn, 1977). Die Eenheid vir Studentevoorigting aan die Universiteit van Stellenbosch beskik oor normtabelle wat gestandaardiseer is vir die 1985-eerstejaarstudente.

4.3. Prosedure

Die MB10 en die SAPV is tydens die oriëntasieweek (1994-1995) as deel van die formele toetsprogram deur die eerstejaarstudente aan die Universiteit van Stellenbosch voltooi. Die administrasie en nasien van die battery psigometriese toetse en vraelyste is deur die Eenheid vir Studentevoorigting behartig.

Die antwoordkaarte is met behulp van 'n optiese merkleser nagesien. Die verdere verwerkings van die routellings is met behulp van 'n rekenaar gedoen.

4.4 Statistiese Tegnieke

Die SPSS statistiese program is gebruik om die korrelasiekoëfisiënte te bepaal.

Die Anova (Eenrigting Variansie-ontleding) is toegepas om vas te stel hoe die onderskeie kursus en geslagsgroepe van mekaar verskil.

Die beduidendheid van die verskille is deur die Scheffé-toets bepaal (Hottelling se T-toets).

HOOFSTUK 5

RESULTATE VAN HIERDIE ONDERSOEK

5.1 Inleiding

Die resultate van die ondersoek word in hierdie hoofstuk soos volg weergegee:

- i) Die beskrywende statistiek en korrelasiekoëfisiënte van die eerstejaarstudente.
- ii) Die beskrywende statistiek en korrelasiekoëfisiënte vir mans en dames afsonderlik.
- iii) Die beskrywende statistiek en korrelasiekoëfisiënte vir die ses kursusgroepe.
- iv) Die verskille tussen die kursusgroepe (Eenrigting - Variansie ontleding en Scheffé toets)

In hoofstuk 4 is daar 'n breedvoerige uiteensetting van al die veranderlikes wat in die ondersoek gebruik word, gegee. Tabel 3 bevat 'n uiteensetting van die verkorte skaalname en simbole van die veranderlikes in hierdie ondersoek. Onder Tabel 3 is daar 'n kort beskrywing van al die subtoetse van die twee meetinstrumente. By die bestudering van die verdere tabelle wat volg kan daar telkens na Tabel 3 terugverwys word.

5.2 Die Totale Studentegroep

Die beskrywende statistiek van die totale groep verskyn in Tabel 3

Tabel 3

Die Gemiddelde Roupunttellings vir die Totale Groep Volgens Geslagte soos Gemeet met die MB10 en SAPV.

Subskale	Geslag (N = 4348)			
	Mans (n = 2150)		Dames (n = 2198)	
	\bar{X}	S.A.	\bar{X}	S.A.
MB-10				
Individue (In)	13,55	6,66	21,23	7,35
Groepe (Gr)	11,98	7,80	14,43	7,80
Besigheid (B)	15,97	9,93	11,20	8,63
Syfers (Nu)	13,87	9,31	9,00	8,72
Linguïsties (L)	8,24	6,31	12,91	7,20
Kuns (A)	8,29	6,45	13,12	7,87
Prakties (Pr)	11,23	7,79	6,63	4,79
Wetenskap (Sc)	15,87	8,97	11,20	7,86
Diere (Z)	13,23	8,62	12,98	8,07
Plante (P)	7,65	6,90	7,28	5,78
SAPV				
Sosialiteit (Sos)	58,77	4,57	58,87	4,66
Angstigheid (Angs)	48,98	4,17	49,03	4,66
Vyandigheid (Vyan)	87,98	6,30	90,21	5,66
Rigiditeit (Rig)	90,52	7,08	90,94	6,97
Dominansie (Dom)	85,35	5,75	86,33	5,97

Nota:

- In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies)
 Gr (voorkeur vir werk met groepe en openbare optrede)
 B (voorkeur vir sakebedrywigheide)
 Nu (voorkeur vir syferwerk)
 L (linguïstiese voorkeur/voorkeur vir lees en skryf)
 A (artistieke voorkeur of voorkeur vir kuns en kunswaardering)
 Pr (voorkeur vir praktiese werk/handwerk en masjienwerk)
 Sc (voorkeur vir natuur en fisies-wetenskaplike werk)
 Z (voorkeur vir werk met diere en dierkundige en aanverwante biologies-wetenskaplike werk)
 P (voorkeur vir plante, plantkundige en tuinboukundige werk)
 Sos (Sosiale responsiwiteit teenoor Sosiale onresponsiwiteit)
 Angs (Angstigheid teenoor Kalmte)
 Vyan (Vyandigheid teenoor Vredeliewend)
 Rig (Rigiditeit teenoor Aanpasbaarheid)
 Dom (Dominansie teenoor Onderdanigheid)

Die roupunttellings van die MB-10 kan vergelyk word met die normpunte in Bylae A om die onderskeie geslagte se belangstellingsprofile te verkry.

Die roupunttellings van die SAPV kan met die stanegepunte in Bylae B vergelyk word om die persoonlikheidsprofiel weer te gee.

Die profile van die totale groep volgens geslagte verskyn in Bylae C

Volgens Bylae C kom daar geen besliste voor- of afkeure vir enige van die belangstellingsvelde by die totale groep na vore nie (Meyer, 1993).

In Bylae C behaal die studente hoë tellings op die volgende persoonlikheidsdimensies:

mans - angstigheid en vyandigheid

dames - vyandigheid

Die korrelasies tussen die MB-10 en die SAPV vir die totale groep verskyn in Tabel 4.

Tabel 4

Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt tussen die MB10 en SAPV vir die Totale groep (N=4348)

MB10	S A P V				
	Sos	Angs	Vyan	Rig	Dom
In	0,04**	-0,01*	0,14***	0,06***	0,12***
Gr	0,09***	-0,01	0,05**	0,04**	0,07***
B	-0,08***	-0,00	-0,10***	-0,04**	-0,00
Nu	-0,02	0,05**	-0,05***	-0,08***	-0,05**
L	-0,01	0,00	0,03*	0,04	0,03
A	0,02	-0,02	0,05***	0,10	-0,06***
Pr	-0,00	0,02	-0,07***	-0,03	-0,05**
Sc	-0,02	0,01	-0,04**	-0,04*	-0,09***
Z	-0,01	-0,01	0,02	0,00	-0,03
P	0,02	-0,01	-0,00	-0,04**	-0,04**

* = $p < 0,05$

** = $p < 0,01$

*** = $p < 0,001$

In Tabel 4 korreleer die volgende beroepsbelangstellingsvelde met sekere persoonlikheidsdimensies:

In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies)

Vir die totale groep is daar 'beduidende verbande tussen die belangstellingsveld In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies) en die volgende persoonlikheidsdimensies: Dominansie ($r = 0,12$, $p < 0,001$), Rigiditeit ($r = 0,06$, $p < 0,001$), Vyandigheid ($r = 0,14$, $p < 0,001$), Sosiale responsiwiteit ($r = 0,040$, $p < 0,01$) en 'n 'beduidende negatiewe verband met Angs ($r = -0,01$, $p < 0,05$).

Gr (voorkeur vir werk met groepe en openbare optrede)

Vir die totale groep is daar beduidende verbande tussen die belangstellingsveld Gr (voorkeur vir groepe en openbare optrede) en die volgende persoonlikheidsdimensies: Sosiale responsiwiteit ($r = 0,09$, $p < 0,001$) en Dominansie ($r = 0,07$, $p < 0,001$), Vyandigheid ($r = 0,05$, $p < 0,001$) en Rigiditeit ($r = 0,04$, $p < 0,01$).

B (voorkeur vir sakebedrywighede)

Vir die totale groep is daar 'n negatiewe verbande tussen B (voorkeur vir sakebedrywighede) en die volgende persoonlikheidsdimensies: Sosiale responsiwiteit ($r = -0,08$, $p < 0,001$), Vyandigheid ($r = -0,10$, $p < 0,001$) en Rigiditeit ($r = -0,04$, $p < 0,01$).

Nu (voorkeur vir syferwerk)

Vir die totale groep kom daar die volgende verbande tussen Nu (voorkeur vir syferwerk) en die persoonlikheidsdimensies voor: 'n beduidende negatiewe verband met Vyandigheid ($r = -0,05$, $p < 0,001$), Rigiditeit ($r = -0,08$, $p < 0,001$), en Dominansie ($r = -0,05$, $p < 0,01$) en 'n beduidend positiewe verband met Angs ($r = 0,05$, $p < 0,01$).

L (linguïstiese voorkeur/voorkeur vir lees en skryf)

Vir die totale groep is daar 'n beduidende verband tussen L (voorkeur vir linguïstiese werk/voorkeur vir lees en skryf) en die persoonlikheidsdimensie Vyandigheid ($r = 0,03$, $p < 0,05$).

A (Artistieke voorkeur of voorkeur vir kuns en kunswaardering)

Vir die totale groep is daar by A (artistiese voorkeur en voorkeur vir kunswaardering) 'n beduidende positiewe verband met Vyandigheid ($r = 0,05$, $p < 0,001$) en 'n beduidende negatiewe verband met Dominansie ($r = -0,06$, $p < 0,001$).

Pr (voorkeur vir praktiese werk/handwerk en masjienwerk)

Vir die totale groep is daar by Pr (voorkeur vir praktiese werk) 'n beduidende negatiewe verband met Vyandigheid ($r = -0,07$, $p < 0,001$) en Dominansie ($r = -0,05$, $p < 0,001$) voor.

Sc (voorkeur vir natuur en fisies-wetenskaplike werk)

Vir die totale groep is daar 'n beduidende verband tussen Sc (voorkeur vir natuur en fisies-wetenskaplike werk) en die volgende persoonlikheidsdimensies: Vyandigheid ($r = -0,04$, $p < 0,001$); Dominansie ($r = -0,09$, $p < 0,001$) en Rigiditeit ($r = -0,04$, $p < 0,05$).

P (voorkeur vir plante, plantkundige en tuinboukundige werk)

Vir die totale groep is daar 'n negatiewe verband tussen P (voorkeur vir plante, plantkundige en tuinboukundige werk) en die volgende persoonlikheidsdimensies: Rigiditeit ($r = -0,04$, $p < 0,01$) en Dominansie ($r = -0,04$, $p < 0,01$).

5.3 Resultate volgens Geslag**5.3.1 Manstudente**

Die korrelasiekoëfisiënte vir die mans en dames word onderskeidelik in Tabel 5 en Tabel 6 weergegee.

Tabel 5

Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt tussen die MB10 en SAPV vir die Eerstejaarmanstudente (n=2150)

MB10	S A P V				
	Sos	Angs	Vyan	Rig	Dom
In	0,03	-0,03	0,10***	0,09***	0,08***
Gr	0,08***	-0,01	0,03	0,06***	0,06***
B	-0,06***	-0,02	-0,09***	-0,03	0,03
Nu	-0,01	0,04	-0,02	-0,10***	-0,03
L	0,01	-0,02	-0,02	0,07***	-0,00
A	0,03	-0,04	0,01	0,12***	0,03
Pr	-0,01	0,05*	0,01	-0,03	-0,02
Sc	-0,02	0,04	0,01	-0,05*	-0,08***
Z	-0,01	-0,01	0,02	-0,00	-0,01
P	-0,01	-0,02	0,00	-0,04	-0,04

* = $p < 0,05$

** = $p < 0,01$

*** = $p < 0,001$

In Tabel 5 korreleer die volgende persoonlikheidsdimensies met die volgende belangstellingsvelde:

In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies)

Vir die eerstejaarmanstudente is daar beduidende positiewe verbande tussen In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies) en drie van die persoonlikheidsdimensies: Vyandigheid ($r = 0,09$, $p < 0,001$), Rigiditeit ($r = 0,09$, $p < 0,001$) en Dominansie ($r = 0,08$, $p < 0,001$).

Gr (voorkeur vir werk met groepe en openbare optrede)

Vir die eerstejaarsmanstudente is daar beduidende verbande tussen Gr (voorkeur vir groepe en openbare optrede) en die volgende persoonlikheidsdimensies: beduidende positiewe verband met Sosiale responsiwiteit ($r = 0,08$, $p < 0,001$), Dominansie ($r = 0,06$, $p < 0,001$) en Rigiditeit ($r = 0,06$, $p < 0,001$).

B (voorkeur vir sakebedrywighede)

Vir die eerstejaarsmanstudente is daar negatiewe verbande tussen B (voorkeur vir sakebedrywighede) en die volgende persoonlikheidsdimensies: Sosiale responsiwiteit ($r = -0,06$, $p < 0,001$) en Vyandigheid ($r = -0,09$, $p < 0,001$).

Nu (voorkeur vir syferwerk)

Vir die groep eerstejaarsmanstudente is daar 'n beduidende negatiewe verband tussen Nu (voorkeur vir syferwerk) en persoonlikheidsdimensie Rigiditeit ($r = -0,10$, $p < 0,001$).

L (linguïstiese voorkeur/voorkeur vir lees en skryf)

Vir die groep eerstejaarsmanstudente is daar 'n beduidende verband tussen L (voorkeur vir linguïstiese werk/voorkeur vir lees en skryf) en die persoonlikheidsdimensie Rigiditeit ($r = 0,07$, $p < 0,001$).

A (Artistieke voorkeur of voorkeur vir kuns en kunswaardering)

Vir die groep eerstejaarsmanstudente is daar 'n beduidende verband tussen A (artistiese voorkeur en voorkeur vir kunswaardering) en die persoonlikheidsdimensie Rigiditeit ($r = 0,12$, $p < 0,001$).

Pr (voorkeur vir praktiese werk/handwerk en masjienwerk)

Vir die groep eerstejaarsmanstudente is daar 'n beduidende negatiewe verband tussen Pr (voorkeur vir praktiese werk) en die persoonlikheidsdimensie: Angs ($r = -0,05$, $p < 0,05$).

Sc (voorkeur vir natuurwetenskappe en fisies-wetenskaplike werk)

Vir die groep eerstejaarsmanstudente is daar 'n beduidende negatiewe verband tussen Sc (voorkeur vir natuurwetenskappe en fisies-wetenskaplike werk) en die volgende persoonlikheidsdimensies: Dominansie ($r = -0,08$, $p < 0,001$) en Rigiditeit ($r = -0,05$, $p < 0,05$).

Die korrelasiekoëfisiënte van die damestudente word in Tabel 6 uiteengesit.

5.3.2 Damestudente

Tabel 6

Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt Tussen die MB10 en die SAPV vir die Eerstejaarsdamesstudente (n=2198).

MB10	S A P V				
	Sos	Angs	Vyan	Rig	Dom
In	0,05*	-0,04*	0,03	0,02	0,09***
Gr	0,10***	-0,01	0,01	0,02	0,05*
B	-0,09***	0,13	-0,02	-0,04	0,01
Nu	-0,02	0,07***	0,01	-0,05*	-0,02
L	-0,04*	0,02	-0,04	0,01	-0,00
A	0,01	-0,02	-0,01	0,09***	0,03
Pr	0,02	-0,01	-0,01	-0,00	-0,03
Sc	-0,01	-0,01	0,01	-0,01	-0,07***
Z	-0,01	-0,02	0,02	0,01	-0,04
P	0,02	-0,00	-0,01	-0,04	-0,04

* = $p < 0,05$

** = $p < 0,01$

*** = $p < 0,001$

In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies)

Vir die eerstejaardamesstudente is daar beduidende verbande tussen In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies) en die volgende persoonlikheidsdimensies: Dominansie ($r = 0,09$, $p < 0,001$), Sosiale responsiwiteit ($r = 0,05$, $p < 0,05$) en Angs ($r = -0,05$, $p < 0,05$).

Gr (voorkeur vir werk met groepe en openbare optrede)

Vir die eerstejaardamesstudente is daar beduidende positiewe verbande tussen Gr (voorkeur vir groepe en openbare optrede) en die volgende persoonlikheidsdimensies: Sosiale responsiwiteit ($r = 0,10$, $p < 0,001$) en Dominansie ($r = 0,05$, $p < 0,05$).

B (voorkeur vir sakebedrywighede)

Vir die eerstejaardamesstudente is daar 'n beduidende negatiewe verband tussen B (voorkeur vir sakebedrywighede) en die persoonlikheidsdimensie: Sosiale responsiwiteit ($r = -0,09$, $p < 0,001$).

Nu (voorkeur vir syferwerk)

Vir die eerstejaardamesstudente is daar beduidende verbande tussen Nu (voorkeur vir syferwerk) en die volgende persoonlikheidsdimensies: Angs ($r = 0,07$, $p < 0,001$) en Rigiditeit ($r = -0,05$, $p < 0,05$).

L (linguïstiese voorkeur/voorkeur vir lees en skryf)

Vir die eerstejaardamesstudente is daar 'n beduidende verband tussen L (voorkeur vir linguïstiese werk/voorkeur vir lees en skryf) en persoonlikheidsdimensie Sosialiteit ($r = -0,04$, $p < 0,05$).

A (Artistieke voorkeur of voorkeur vir kuns en kunswaardering)

Vir die eerstejaardamesstudente is daar 'n beduidende verband tussen A (artistiese voorkeur en voorkeur vir kunswaardering) en die persoonlikheidsdimensie Rigiditeit ($r = 0,09$, $p < 0,001$).

Sc (voorkeur vir natuurwetenskappe en fisies-wetenskaplike werk)

Vir die eerstejaardamesstudente is daar 'n beduidende negatiewe verband tussen Sc (voorkeur vir natuurwetenskappe en fisies-wetenskaplike werk) en persoonlikheidsdimensie Dominansie ($r = -0,07$, $p < 0,01$).

5.4 Resultate volgens die Verskillende Kursusgroepe.**5.4.1 B.A. Maatskaplike Werk**

Die beskrywende statistiek van B.A. Maatskaplike Werk verskyn in Tabel 7.

Tabel 7

Die Gemiddelde Roupunttellings vir die B.A. Maatskaplike Werk-Studente soos Gemeet met die MB10 en SAPV.

Subskale	Geslag (n=74)			
	Mans (n=18)		Dames (n=56)	
	\bar{X}	SA	\bar{X}	SA
In	18,44	6,91	16,87	8,22
B	13,06	11,54	9,64	6,87
Nu	11,17	9,70	5,41	5,72
L	9,33	6,20	14,41	6,58
A	8,50	7,72	12,77	7,31
Pr	11,28	7,47	5,07	3,17
Sc	16,83	10,11	9,32	7,54
Z	13,00	8,07	12,55	6,78
P	7,39	5,39	5,07	3,17
SOS	59,00	4,26	59,18	5,33
ANGS	47,17	4,02	48,54	4,28
VYAN	88,89	4,06	90,68	4,98
RIG	90,33	8,20	90,23	6,71
DOM	86,22	5,41	86,61	5,54

Die korrelasiekoëfisiënte tussen MB10 en SAPV vir die B.A. Maatskaplike Werk-Studente verskyn in Tabel 8.

Tabel 8

Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt vir die B.A. Maatskaplike Werk-Studente (n=74)

S A P V					
MB10	Sos	Angs	Vyan	Rig	Dom
In	-0,07	0,01	0,23	0,12	0,13
Gr	0,14	-0,07	0,14	0,04	-0,06
B	0,01	-0,00	-0,10	-0,06	-0,04
Nu	0,12	-0,07	-0,04	-0,15	-0,10
L	-0,08	0,11	0,12	0,07	0,24*
A	-0,12	0,19	-0,01	0,12	0,22
Pr	0,10	-0,05	-0,15	-0,06	-0,10
Sc	0,12	-0,01	-0,14	-0,13	-0,24*
Z	-0,17	0,01	-0,03	0,04	-0,06
P	-0,08	-0,22	-0,10	0,05	0,09

* = $p < 0,05$

** = $p < 0,01$

*** = $p < 0,001$

L (linguïstiese voorkeur/voorkeur vir lees en skryf)

Vir die B.A. Maatskaplike Werk-studente is daar 'n beduidende verband tussen L (voorkeur vir linguïstiese werk/voorkeur vir lees en skryf) en persoonlikheidsdimensie Dominansie ($r = 0,24$, $p < 0,05$).

Sc (voorkeur vir natuurwetenskappe en fisies-wetenskaplike werk)

Vir die B.A. Maatskaplike Werk-studente is daar 'n beduidende verband tussen Sc (voorkeur vir natuurwetenskappe en fisies-wetenskaplike werk) en persoonlikheidsdimensie Dominansie ($r = -0,26$, $p < 0,05$).

5.4.2 BDram

Die BDram-studente se beskrywende statistiek verskyn in Tabel 9.

Tabel 9

Die Gemiddelde Roupunttellings vir die BDrama-Studente soos Gemeet met MB10 en SAPV.

Subskale	Geslag (n=46)			
	Mans (n=12)		Dames (n=34)	
	\bar{X}	S.A.	\bar{X}	S.A.
In	12,83	8,27	21,94	6,29
Gr	15,17	10,41	22,29	7,19
B	11,17	10,17	7,50	6,27
Nu	8,67	9,83	2,32	4,85
L	12,08	7,76	17,29	6,73
A	15,42	9,38	20,12	6,64
Pr	11,92	8,46	7,44	6,77
Z	13,67	9,41	9,71	5,93
P	7,39	7,74	6,15	3,73
SOS	58,67	4,81	57,88	5,14
ANGS	49,83	5,56	49,03	4,60
VYAN	87,42	6,05	90,71	5,44
RIG	94,42	7,57	92,71	7,02
DOM	87,00	6,45	86,65	6,19

Die korrelasiekoëfisiënte tussen die MB10 en SAPV vir die BDram-studente-verskyn in Tabel 10.

Tabel 10

Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt vir die BDrama-Studente (n=46)

S A P V					
MB10	Sos	Angs	Vyan	Rig	Dom
In	0,02	0,04	0,07	-0,06	-0,06
Gr	-0,22	0,01	0,17	0,12	0,02
B	-0,25	0,15	0,12	0,02	0,10
Nu	0,02	-0,05	-0,03	-0,14	0,03
L	-0,24	0,27	0,06	0,18	0,19
A	0,09	-0,14	-0,19	-0,04	0,14
Pr	0,09	0,09	-0,20	-0,04	0,04
Sc	0,19	-0,09	0,05	-0,06	-0,20
Z	0,17	-0,12	-0,13	0,03	-0,12
P	0,24	-0,18	-0,04	-0,01	-0,09

* = $p < 0,05$ ** = $p < 0,01$ *** = $p < 0,001$

Daar kon geen beduidende verband tussen die belangstellingsvelde en die persoonlikheids-dimensies van die BDram-studente gevind word nie.

5.4.3 B.A. Beeldende Kunste

Die beskrywende statistiek van die B.A. Beeldende Kuns-studente verskyn in Tabel 11.

Tabel 11

Die Gemiddelde Roupunttellings vir die B.A. Beeldende Kuns-Studente soos Gemeet met die MB10 en SAPV.

Subskale	Geslag (n=62)			
	Mans (n=23)		Dames (n=39)	
	\bar{X}	S.A.	\bar{X}	SA
In	11,87	5,01	17,54	7,45
Gr	11,91	7,33	11,74	6,56
B	11,35	8,60	9,10	7,71
Nu	11,30	9,90	4,85	5,92
L	9,04	6,98	14,92	6,09
A	15,52	12,90	23,87	0,57
Pr	13,48	8,41	9,62	5,74
Sc	15,04	9,49	7,92	5,65
Z	13,39	9,10	11,87	7,52
P	6,74	6,02	8,38	6,13
SOS	58,96	4,25	59,28	4,89
ANGS	48,96	4,74	49,21	3,57
VYAN	89,00	4,91	90,36	4,64
RIG	92,52	6,20	91,00	6,81
DOM	85,87	5,66	87,74	5,36

Die korrelasiekoëfisiënte vir die B.A. Beeldende Kuns-studente verskyn in Tabel 12.

Tabel 12

Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt vir die B.A. Beeldende Kuns-Studente (n=46)

S A P V					
MB10	Sos	Angs	Vyan	Rig	Dom
In	0,059	-0,093	-0,056	-0,212	0,099
Gr	0,067	-0,130	-0,031	-0,177	-0,079
B	-0,122	-0,004	0,050	-0,078	-0,269*
Nu	0,098	0,035	-0,002	0,127	-0,065
L	-0,172	0,181	0,011	-0,036	0,134
A	-0,143	0,122	0,043	0,115	0,136
Pr	0,196	-0,030	-0,043	0,041	0,101
Sc	0,126	-0,209	-0,157	-0,053	-0,006
Z	0,014	-0,013	-0,009	-0,108	-0,103
P	-0,049	0,099	0,121	0,157	0,014

* = $p < 0,05$

** = $p < 0,01$

*** = $p < 0,001$

B (voorkeur vir sakebedrywighede)

Vir die B.A. Beeldende Kuns-studente is daar 'n beduidende negatiewe verband tussen B (voorkeur vir sakebedrywighede) en die persoonlikheidsdimensie Dominansie ($r = -0,27$, $p < 0,05$).

5.4.4 B. Rek.

Die beskrywende statistiek vir die B. Rek.-studente verskyn in Tabel 13.

Tabel 13

Die Gemiddelde Roupunttellings vir die B. Rek.-Studente soos Gemeet met die MB10 en SAPV.

Subskale	Geslag (n=122)			
	Mans (n=67)		Dames (n=55)	
	\bar{X}	S.A.	\bar{X}	S.A.
In	11,99	5,17	18,69	7,52
Gr	12,21	8,18	12,55	7,37
B	22,21	8,48	18,48	9,71
Nu	17,97	10,33	18,04	8,52
L	8,75	6,83	11,20	6,31
A	8,01	7,27	11,36	6,57
Pr	9,72	7,00	5,12	3,73
Sc	12,46	7,65	9,24	6,60
Z	10,46	6,91	9,20	6,51
P	6,09	5,63	5,18	4,01
SOS	59,18	4,27	58,89	4,58
ANGS	48,79	3,60	48,89	3,38
VYAN	86,03	7,42	89,13	5,98
RIG	90,16	6,68	89,40	6,86
DOM	85,91	6,48	86,69	7,82

Die korrelasiekoëfisiënte van die B. Rek.-studente verskyn in Tabel 14.

Tabel 14

Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt vir die B. Rek.-Studente (n=122)

MB10	S A P V				
	Sos	Angs	Vyan	Rig	Dom
In	0,01	0,12	0,07	-0,07	0,09
Gr	0,10	0,06	-0,05	0,05	0,08
B	-0,04	-0,20*	0,10	0,13	0,06
Nu	0,04	-0,15	0,15	0,14	0,07
L	0,04	-0,15	-0,15	-0,00	0,09
A	0,03	0,05	0,05	0,05	-0,00
Pr	-0,09	0,03	0,01	-0,10	-0,02
Sc	-0,07	0,05	-0,14	-0,00	-0,19*
Z	0,02	0,14	-0,03	-0,18*	-0,18*
P	-0,06	-0,07	-0,11	-0,17	-0,08

* = $p < 0,05$

** = $p < 0,01$

*** = $p < 0,001$

B (voorkeur vir sakebedrywighe)

Vir die B.Rek.-studente is daar 'n beduidende negatiewe verband tussen B (voorkeur vir sakebedrywighe) en die persoonlikheidsdimensie Angs ($r = -0,20$, $p < 0,05$).

Sc (voorkeur vir natuurwetenskappe en fisies-wetenskaplike werk)

Vir die B.Rek.-studente is daar 'n beduidende negatiewe verband tussen Sc (voorkeur vir natuurwetenskappe en fisies-wetenskaplike werk) en die persoonlikheidsdimensie Dominansie ($r = -0,19$, $p < 0,05$).

Z (voorkeur vir diere en dierkundige en aanverwante biologies- wetenskaplike werk)

Vir die B.Rek.-studente is daar 'n beduidende negatiewe verband met die volgende persoonlikheidsdimensies: Rigiditeit ($r = -0,18$, $p < 0,05$) en Dominansie ($r = -0,18$, $p < 0,05$).

5.4.5 M.B. Ch.B.

Die beskrywende statistiek van die M.B. Ch.B.-studente verskyn in Tabel 15.

Tabel 15

Die Gemiddelde Roupunttellings vir die M.B. Ch.B.-Studente soos Gemeet met die MB10 en SAPV

Subskale	Geslag (n=177)			
	Mans (n=82)		Dames (n=95)	
	\bar{X}	S.A.	\bar{X}	S.A.
In	15,18	6,52	20,89	6,48
Gr	12,49	7,69	13,37	7,65
B	13,94	10,15	10,15	7,91
Nu	11,80	8,87	9,57	8,13
L	8,32	6,28	12,09	6,32
A	8,32	5,83	12,49	7,95
Pr	9,62	6,22	5,91	4,49
Sc	16,24	8,76	13,80	7,54
Z	15,88	8,21	13,62	7,54
P	8,04	6,83	7,79	5,33
SOS	59,33	4,16	58,84	4,34
ANGS	49,40	4,12	49,44	3,68
VYAN	90,15	5,30	90,42	4,65
RIG	90,87	7,50	91,06	6,89
DOM	85,20	5,71	86,80	4,92

Die korrelasiekoëfisiënte vir die M.B. Ch.B.-studente verskyn in Tabel 16.

Tabel 16

Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt vir die M.B. Ch.B.-Studente (n = 177)

S A P V					
MB10	Sos	Angs	Vyan	Rig	Dom
In	0,03	0,03	-0,02	0,21**	0,12
Gr	0,12	-0,01	-0,05	0,06	0,02
B	-0,16*	-0,03	-0,09	0,01	-0,02
Nu	-0,08	0,04	-0,04	-0,07	-0,06
L	0,03	0,10	0,08	0,02	0,02
A	0,03	-0,06	0,03	0,12	0,05
Pr	-0,11	-0,04	0,03	-0,12	-0,05
Sc	0,09	-0,01	0,05	-0,06	-0,05
Z	0,04	0,02	-0,03	-0,03	0,00
P	0,04	-0,04	0,11	-0,17*	-0,03

* = $p < 0,05$

** = $p < 0,01$

*** = $p < 0,001$

Vir die M.B. Ch.B.-studente is daar 'n positiewe verband tussen die belangstellingsveld In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies) en die persoonlikheidsdimensie Rigiditeit ($r = 0,21$, $p < 0,01$).

B (voorkeur vir sakebedrywighe)

Vir die M.B. Ch.B.-studente is daar 'n beduidende negatiewe verband tussen B (voorkeur vir sakebedrywighe) en die persoonlikheidsdimensie Sosiale responsiwiteit ($r = -0,16$, $p < 0,05$).

P (voorkeur vir plante, plantkundige en tuinboukundige werk)

Vir die M.B. Ch.B.-studente is daar 'n beduidende negatiewe verband tussen P (voorkeur vir plante, plantkundige en tuinboukundige werk) en die persoonlikheidsdimensie Rigiditeit ($r = -0,17$, $p < 0,05$).

5.4.6 B. Ingenieurswese-studente

Die beskrywende statistiek van die B.Ing.-studente verskyn in Tabel 17.

Tabel 17

Die Gemiddelde Roupunttellings vir die B. Ing.-Studente soos Gemeet met die MB10 en SAPV.

Geslag (n=86)				
Subskale	Mans (n=74)		Dames (n=12)	
	\bar{X}	S.A.	\bar{X}	S.A.
In	10,34	5,50	20,67	7,09
Gr	9,28	7,56	11,57	6,44
B	13,72	9,47	10,42	7,86
Nu	14,92	7,28	8,75	7,56
L	5,77	6,03	15,50	5,92
A	7,31	5,01	11,92	6,35
Pr	20,49	10,76	8,58	6,07
Sc	19,80	8,18	8,25	4,63
Z	11,99	7,37	13,75	9,25
P	6,25	5,57	10,00	7,27
SOS	58,93	5,12	58,92	7,00
ANGS	49,08	4,20	49,17	6,34
VYAN	87,18	6,30	90,83	6,31
RIG	90,97	6,16	93,58	10,19
DOM	84,96	5,83	85,67	5,00

Die korrelasiekoëfisiënte vir die B. Ing.-studente verskyn in Tabel 18.

Tabel 18

Die Bravais-Pearson Korrelasiekoëfisiënt vir die B. Ing.-studente (n=46)

MB10	S A P V				
	Sos	Angs	Vyan	Rig	Dom
In	0,01	0,06	0,24*	-0,03	0,02
Gr	0,02	0,11	0,04	-0,05	0,07
B	0,07	0,18	-0,25*	-0,03	0,14
Nu	0,14	0,04	-0,12	-0,07	0,14
L	0,01	-0,02	-0,00	0,12	0,00
A	-0,37***	-0,15	0,01	0,19	-0,07
Pr	-0,03	-0,02	0,06	-0,03	0,02
Sc	-0,02	-0,11	0,07	-0,06	-0,07
Z	0,09	-0,01	-0,02	0,01	-0,19
P	-0,02	-0,14	0,04	0,06	-0,17

* = $p < 0,05$ ** = $p < 0,01$ *** = $p < 0,001$ **In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies)**

Vir die B. Ing.-studente is daar 'n beduidende positiewe verband tussen In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies) en die persoonlikheidsdimensie Vyandigheid ($r = 0,24$, $p < 0,05$).

B (voorkeur vir sakebedrywighede)

Vir die B. Ing.-studente is daar 'n beduidende negatiewe verband tussen B (voorkeur vir sakebedrywighede) en die persoonlikheidsdimensie Vyandigheid ($r = -0,25$, $p < 0,05$).

A (Artistieke voorkeur of voorkeur vir kuns en kunswaardering)

Vir die B. Ing.-studente is daar 'n beduidende negatiewe verband tussen A (artistiese voorkeur en voorkeur vir kunswaardering) en die persoonlikheidsdimensie Sosialiteit ($r = -0,37$, $p < 0,001$).

5.5 Resultate van die Verskillende Variansie-Ontledings**5.5.1 MB-10 Resultate**

In Tabel 19 word 'n uiteensetting gegee van die variansie-analise vir die veranderlikes van die MB-10 en die SAPV.

Tabel 19

Variansie-Analise van die MB-10 Velde en SAPV Dimensies vir die Eerstejaarsgroep

Veranderlikes	Bron	Groepe	Som van Kwadrate	Gemiddeldes van Kwadrate	F-waarde
In	Tussen groepe	6	8635.0612	1439.1769	23.1847***
	Binne groepe	4341	269464.9947	62.0744	
	Totaal	4347	278100.0559		
Gr	Tussen groepe	6	4066.8217	677.8036	11.0157***
	Binne groepe	4341	267105.0484	61.5308	
	Totaal	4347	271171.8701		
B	Tussen groepe	6	9148.6935	1524.7822	16.9223***
	Binne groepe	4341	391145.4684	90.1049	
	Totaal	4347	400294.1619		
Nu	Tussen groepe	6	11196.8982	1866.1497	22.0686***
	Binne groepe	4341	367081.4330	84.5615	
	Totaal	4347	378278.3312		
L	Tussen groepe	6	3205.1706	534.1951	10.5539***
	Binne groepe	4341	219722.6939	50.6157	
	Totaal	4347	222927.8645		
A	Tussen groepe	6	10355.5316	1725.9219	31.1455***
	Binne groepe	4341	240556.0544	55.4149	
	Totaal	4347	250911.5860		
Pr	Tussen groepe	6	9892.2451	1648.7075	36.4391***
	Binne groepe	4341	196410.7510	45.2455	
	Totaal	4347	206302.9961		
Sc	Tussen groepe	6	5203.1215	867.1869	11.5075***
	Binne groepe	4341	327121.6716	75.3563	
	Totaal	4347	332324.7930		
Z	Tussen groepe	6	2089.6589	348.2765	5.0243***
	Binne groepe	4341	300909.0016	69.3179	
	Totaal	4347	302998.6605		
P	Tussen groepe	6	596.9145	99.4858	2.4647*
	Binne groepe	4341	175223.2499	40.3647	
	Totaal	4347	175820.1644		
Sos	Tussen groepe	6	59.7851	9.9642	.4678
	Binne groepe	4341	92455.8533	21.2983	
	Totaal	4347	92515.6385		
Angs	Tussen groepe	6	86.2250	14.3708	.8028
	Binne groepe	4341	77710.7232	17.9016	
	Totaal	4347	77796.9483		
Vyan	Tussen groepe	6	923.0876	153.8479	4.1766***
	Binne groepe	4341	159902.1415	36.8353	
	Totaal	4347	605825.2291		
Rig	Tussen groepe	6	465.0117	77.5020	1.5721
	Binne groepe	4341	214004.8254	49.2985	
	Totaal	4347	214469.8372		
Dom	Tussen groepe	6	263.0973	43.8496	1.2674
	Binne groepe	4341	150184.5549	34.5968	
	Totaal	4347	150447.6523		

* = $p < 0,05$ ** = $p < 0,01$ *** = $p < 0,001$

Volgens die F-Waardes in Tabel 19 is daar beduidende verskille tussen die groepe op al die velde van die MB10, asook die persoonlikheidsdimensie Vyandigheid. Om te bepaal tussen watter kursusgroepe die verskille voorkom is Scheffé se toets vir post hoc-vergelykings gebruik. Die resultate word in die onderstaande tabelle weergegee.

Tabel 20

Post-Hoc Vergelykings vir Voorkeur vir Werk met Individue en Klein Groepies (In)

\bar{X}	Groep	B. Ing.	B.Rek.	B.A. Beeldende Kuns	Res	M.B.Ch.B.	BDram	B.A.MW
11,77	B.Ing.							
15,00	B.Rek.							
15,43	B.A. Beeldende Kuns							
17,45	Res	*						
18,24	M.B.Ch.B.	*						
19,56	BDram.	*						
25,31	B.A.MW	*	*	*	*	*	*	

Die B.A. MW-studente verskil beduidend van die ander kursusgroepe op die In belangstellingsveld. Die B. Ing.-studente het die laagste gemiddelde roupunttelling op die bogenoemde belangstellingsveld behaal.

Tabel 21.

Post-Hoc Vergelykings vir Voorkeur vir Werk met Groepe en Openbare Optrede (Gr)

\bar{X}	Groepe	B.Ing	B.A. Beeldende Kuns	B.Rek	M.B.Ch.B	Res	B.A.MW	BDram
9,6	B.Ing							
11,08	B.A. Beeldende Kuns							
12,36	B.Rek							
12,96	M.B.Ch.B							
13,23	Res	*						
15,35	B.A. MW	*						
20,43	BDram	*	*	*	*	*		

Die BDram-studente verskil beduidend van die ander kursusgroepe op die Gr Belangstellingsveld. Die B.Ing-studente het die laagste gemiddelde roupunttelling op die belangstellingsveld behaal.

Tabel 22

Post-Hoc Vergelyking vir Voorkeur vir Sakebedrywighede (B)

\bar{X}	Groepe	BDram	B.A. Beeldende Kuns	B.A. MW	M.B.Ch.B	B.Ing	Res	B.Rek
8,45	BDram							
9,93	B.A. Beeldende Kuns							
10,47	B.A. MW							
11,90	M.B.Ch.B							
13,25	B.Ing							
13,59	Res	*						
20,53	B.Rek	*	*	*	*	*	*	

Die B.Rek-studente verskil beduidend van die ander groepe. Die BDram-studente het die laagste gemiddelde roupunttelling op die belangstellingsveld behaal.

Tabel 23

Post-Hoc Vergelyking vir Voorkeur vir Syferkundige Werk (Nu)

\bar{X}	Groepe	BDram	B.A.MW	B.A. Beeldende Kuns	M.B.Ch.B	Res	B.Ing	B.Rek
3,97	BDram							
6,81	B.A.MW							
7,24	B.A. Beeldende Kuns							
10,60	M.B.Ch.B	*						
11,38	Res	*	*					
14,05	B.Ing	*	*	*				
18,00	B.Rek	*	*	*	*	*		

Die B.Rek.-studente verskil beduidend van die ander groepe, uitsluitend die B.Ing.-studente. Die BDram-studente het die laagste gemiddelde roupunttelling op die belangstellingsveld behaal.

Tabel 24

Post-Hoc Vergelykings vir Linguïstiese Voorkeur (L)

\bar{X}	Groepe	B.Ing	B.Rek	M.B.Ch.B	Res	B.A. Beeldende Kuns	B.A.MW	BDram
7,12	B.Ing							
9,85	B.Rek							
10,34	M.B.Ch.B							
10,56	Res	*						
12,74	B.A. Beeldende Kuns	*						
13,17	B.A.MW	*						
15,93	BDram	*	*	*	*			

Op die belangstellingsveld L (Linguïstiese voorkeur/voorkeur vir skryf en lees) behaal die BDram-studente 'n beduidend hoër gemiddelde roupunttelling as die Res, B.Ing., M.B.Ch.B, en B.Rek.-studente. Die B. Ing-studente het die laagste gemiddelde roupunttelling op hierdie belangstellingsveld behaal.

Tabel 25

Post-Hoc Vergelykings vir Voorkeur vir Artistiese Werk (A)

\bar{X}	Groepe	B.Ing	B.Rek	Res	M.B.Ch.B	B.A.MW	BDram	B.A. Beeldende Kuns
7,95	B.Ing.							
9,52	B.Rek.							
10,55	Res							
10,55	M.B.Ch.B.							
11,27	B.A. MW							
18,89	BDram	*	*	*	*	*		
20,77	B.A. Beeldende Kuns	*	*	*	*	*		

Die B.A. Beeldende Kuns-studente en BDram-studente verskil beduidend van die B. Ing., B.Rek., Res, M.B.Ch.B. en B.A. MW groepe. Die B.Ing.-studente het die laagste gemiddelde rouspunttelling op die belangstellingsveld behaal.

Tabel 26

Post-Hoc Vergelykings vir Voorkeur vir Praktiese/Hand en Masjienwerk (Pr)

\bar{X}	Groepe	B.A.MW	BDram	M.B.Ch.B.	B.Rek	Res	B.A. Beeldende Kuns	B.Ing.
6,58	B.A.MW							
6,89	BDram							
7,62	M.B.Ch.B.							
7,94	B.Rek.							
8,66	Res							
11,04	B.A. Beeldende Kuns	*						
18,82	B.Ing.	*	*	*	*	*	*	

Die B. Ing.-studente verskil beduidend van die B.A. MW, BDram-kursus, M.B.Ch.B., B.Rek., Res en B.A. Beeldende Kuns groepe. Die B.A.MW.-studente het die laagste gemiddelde rouspunttelling op die belangstellingsveld behaal.

Tabel 27

Post-Hoc Vergelykings vir Voorkeur vir Fisiese en Natuurwetenskaplike Werk (Sc)

\bar{X}	Groepe	BDram	B.A. Beeldende Kuns	B.Rek	B.A MW	Res	M.B.Ch.B	B.Ing
8,32	BDram							
10,56	B.A. Beeldende Kuns							
11,00	B.Rek.							
11,14	B.A. MW							
13,57	Res	*						
14,93	M.B.Ch.B.	*		*				
18,18	B.Ing.	*	*	*	*	*		

Die B.Ing-studente verskil beduidend van die ander groepe, uitsluitend M.B.Ch.B. Die BDram-studente het die laagste gemiddelde roupunttelling op die belangstellingsveld behaal.

Tabel 28

Post-Hoc Vergelykings vir Voorkeur vir Werk met Diere en Dierkundige en Aanverwante Biologies-Wetenskaplike werk (Z)

\bar{X}	Groepe	B.Rek	BDram	B.Ing	B.A. Beeldende Kuns	B.A.MW	Res	M.B.Ch.B
9,89	B.Rek.							
10,73	BDram							
12,23	B.Ing.							
12,43	B.A. Beeldende Kuns							
12,66	B.A. MW							
13,20	Res	*						
14,66	M.B.Ch.B.	*						

Die M.B.Ch.B studente verskil beduidend van die B.Rek.-studente. Die B. Rek.-studente het die laagste gemiddelde roupunttelling op hierdie belangstellingsveld behaal.

Daar kon geen beduidende verskil op grond van die belangstellingsveld P (voorkeur vir plante, plantkundige en tuinboukundige werk) tussen die onderskeie groeperinge gevind word nie.

5.5.2 SAPV-resultate

Daar kon geen beduidende verskil ten opsigte van die persoonlikheidsdimensies Sosialiteit, Angs, Rigiditeit en Dominansie tussen die onderskeie groepe bevind word nie.

Daar is wel 'n beduidende verskil op die persoonlikheidsdimensie Vyandigheid gevind.

Tabel 29

Post-Hoc Vergelykings vir Persoonlikheidsdimensie Vyandigheid

\bar{X}	Groep	B.Rek	B.Ing	Res	BDam	B.A. Beeldende Kuns	B.A. MW	M.B.Ch.B
87,42	B.Rek							
87,68	B.Ing							
89,10	Res							
89,84	BDram							
89,85	B.A. Beeldende Kuns							
90,24	B.A. MW							
90,29	M.B.Ch.B	*						

Op die persoonlikheidsdimensie Vyandigheid behaal die M.B.Ch.B-studente 'n beduidend hoër gemiddelde roupunttelling as die B.Rek.-studente. Die B. Rek.-studente het die laagste gemiddelde roupunttellings op hierdie persoonlikheidsdimensie behaal.

HOOFSTUK 6

BESPREKING EN GEVOLGTREKKINGS

Die evaluering en wetenskaplike meting van die veranderlikes in die beroepsvoorligtingsproses kan die individu help in die identifisering van toepaslike kursusse en beroepsmoontlikhede. Die beroepsvoorligter se evaluering en interpretasie van die gegewens dien as belangrike terugvoer oor die wenslikheid en bereikbaarheid van die beroep aan die kliënt. Hierdie inligting kan die individu help om 'n meer realistiese beroepskeuse uit te oefen (Beneke, 1994). Die beroepsvoorligtingsdiens is egter onder geweldige sosio-ekonomiese druk (NKM, 1990; Nasionale Opleidingsraad, 1990). Verder is dit vir baie persone nie ekonomies haalbaar om 'n volledige psigometriele batterye te voltooi nie (Beneke, 1994). Die probleem kan moontlik aangespreek word deur die ontwikkeling van kort en vinnig afneembare vraelyste. Een belangstellingsvraelys wat so aangepas was vir die vinnig veranderende beroepswêreld is die KODUS-Belangstellingsvraelys (Meyer, 1980). Die KODUS-Belangstellingsvraelys is verkort en vernuwe en staan bekend as die Meyer-Belangstellingsvraelys (MB10). Die MB10 kan op 'n koste-effektiewe wyse aangewend word vir die verskillende bevolkingsgroepe (Meyer, 1993). Volgens Miller (1992) is dit ook belangrik om te bepaal of die nuwe verkorte weergawe van 'n toets of vraelys ook tot 'n verhoging in interpretasie waarde lei.

In hoofstuk twee is 'n uiteensetting gegee van enkele teorieë en navorsing wat handel oor die rol van beroepsbelangstelling en persoonlikheid met betrekking tot beroepskeuse.

Volgens Super (aangehaal Brown, 1990) se prosesgeoriënteerde teorie word die individu se beroepskeuse as deel van die ontwikkelingsproses beskou. Die beroepskeuse en die beroepsontwikkelingsproses is primêr die ontwikkeling en implementering van die individu se persoonlikheid. Holland (1973) volg 'n meer strukturele benadering tot die individu se beroepskeuse. Die mens en sy omgewing word in ses persoonlikheidstipes/kategorieë (REASIC) verdeel. Elkeen van hierdie ses persoonlikheidstipes impliseer onderskeie maniere van dink en doen. Hy maak die aanname dat die beskrywing van 'n persoon se individuele beroepsbelangstellingspatroon, ook as beskrywing van enkele persoonlikheidsdimensies kan dien. Brown (1990) voer aan dat persoonlikheid en belangstelling nie meer as aparte entiteite beskou kan word nie. In die literatuur is daar 'n groter beweging na integrasie tussen

belangstellings en persoonlikheidsteorieë. Holland stel voor dat Erikson se fase vyf (identiteit teenoor rolverwarring) verder nagevors behoort te word om die verbande tussen beroepsgedrag en persoonlikheid uit te brei. Holland het die konsep beroepsidentiteit ontwikkel, uitgebrei en binne sy struktureel interaktiewe teorie geïnkorporeer (Brown, 1990).

Beroepsbelangstelling en persoonlikheid oefen 'n belangrike invloed uit op die individu se beroeps- en vakkeuses (Geyser, 1992; Rounds, 1991; Meyer, 1980; Miller 1992; Voster, 1981; Willemse, 1988, Wortley, 1990). Daar is egter nie baie navorsing oor die direkte verbande tussen persoonlikheid en beroepsbelangstelling nie. Crites (aangehaal Meyer, 1980) het veral hiertoe 'n bydrae gelewer. Crites kom tot die gevolgtrekking dat die verbande tussen beroepsbelangstelling en persoonlikheid baie versigtig geïnterpreteer moet word.

Die navorsing van Bolton (1985); Rohila (1971); Roos (1988) toon dat daar wel beduidende verbande tussen beroepsbelangstelling en persoonlikheid voorkom. Die hoofdoel van hierdie ondersoek was om te bepaal of daar 'n beduidende verband tussen die belangstellingsvelde en persoonlikheidsdimensies soos gemeet met die Meyer-Belangstellingsvraelys (MB10) en die Suid-Afrikaanse Persoonlikheidsvraelys (SAPV) aangetoon kan word.

Volgens die resultate in hoofstuk 5 is daar wel statisties beduidende verbande vasgestel tussen van die belangstellingsvelde en enkele persoonlikheidsdimensies. Die korrelasies is egter deurgans baie laag en is bloot beduidend as gevolg van die groot getal subjekte (N=4348) in die totale groep. In die kleiner kursusgroepe word wel hoër korrelasies gevind, maar die resultate is slegs beduidend op die 5% peil. Daar is byvoorbeeld nie deurgans 'n beduidende verband tussen hoë belangstelling in werk met mense (individue en groepe) en die persoonlikheidsdimensie Sosiale responsiwiteit gevind nie. Die gevolgtrekking kan dus gemaak word dat in hierdie ondersoek gevind is dat belangstelling soos gemeet deur die MB10 en persoonlikheid soos gemeet deur die SAPV relatief onafhanklike konstrunkte is. In terme van hierdie ondersoek is daar min wetenskaplike gronde om afleidings oor die persoonlikheid van die individu op grond van die belangstellingsmeting en omgekeerd te maak. Vervolgens sal slegs verbande wat beduidend is op die 1% peil tussen die belangstellingsvelde en die persoonlikheidsdimensies bespreek word.

In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies).

In Tabel 4 is aangetoon dat die belangstellingsveld In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies) binne die totale groep positief op die 1% peil met persoonlikheidsdimensies Vyandigheid, Rigiditeit en Dominansie verband hou. In Tabel 5 en Tabel (6 vir beide mans- en damestudente) korreleer die bogenoemde belangstellingsveld beduidend met die persoonlikheidsdimensie Dominansie. Die beduidende verband tussen In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies) en Dominansie kan makliker verklaar word as die verbande tussen Rigiditeit en Vyandigheid. Hierdie studente kan geneigd wees om 'n meer assertiewe en leidende rol binne interpersoonlike verhoudinge en klein groepies in te neem. Die ander subskaal Rigiditeit, kan dui op 'n sistematiese benadering tot interaksie en Vyandigheid kan dui op deursettingsvermoë in verhoudinge. Die persoonlikheidsdimensies Dominansie en Vyandigheid kan ook in die volgende gedrag weerspieël word: neem 'n assertiewe en dominante rol in sosiale verhoudinge, toon baie dryfkrag, behep met status quo, oor-georganiseer, toon voorspelbare gedragspatrone (Steyn, 1977).

Volgens Tabel 20 het die studente binne die B.A. Maatskaplike Werk-kursus die hoogste gemiddelde roupunttelling op die belangstellingsveld In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies) behaal. Die resultaat stem ooreen met die inhoud van die kursus, asook die fokus van die aktiwiteite binne die beroep. Hierdie resultaat dien as verdere ondersteuning dat studente met 'n besliste voorkeur in die bogenoemde belangstellingsveld die volgende aktiwiteite en beroepe sou verkies: raadgee, voorligting gee, menslike gedrag bestudeer, sielkundige, maatskaplike werker, verpleegster, mediese dokter, onderwyser en sendeling (Meyer, 1993).

Gr (voorkeur vir werk met groot groepe en openbare optrede).

In Tabel 4 is aangetoon dat die belangstellingsveld Gr (voorkeur vir werk met groepe en openbare optrede) binne die totale groep positief op die 1% peil met die persoonlikheidsdimensies Sosiale responsiwiteit en Dominansie verband hou. In Tabel 5 (vir die manstudente) is daar beduidende verbande vasgestel ten opsigte van Sosiale responsiwiteit, Dominansie asook Rigiditeit. Vir die damestudente volgens, Tabel 6, is daar slegs op die 1% peil verband tussen die belangstellingsveld Gr (voorkeur vir werk met groepe en openbare optrede) en Sosiale responsiwiteit. Die verbande tussen die belangstellingsveld Gr (voorkeur vir werk met

groepe en openbare optrede) en die genoemde persoonlikheidsdimensies is positief. Die hoër tellings op die Sosiale responsiwiteit en Dominansie skale kan onderskeidelik makliker verklaar word. 'n Moontlike afleiding kan wees dat hoe hoër 'n persoon se belangstelling in werk met groepe en openbare optrede hoe meer sosiaal responsief daardie persoon kan voorkom (veral damestudente). Manstudente kan ook meer dominant en rigied voorkom. Die persoonlikheidsdimensies Sosiale responsiwiteit en Dominansie kan ook in die volgende gedrag weerspieël word: soek, inisieer en geniet spontane sosiale kontak, warmhartig, bedagsaam teenoor ander, neem 'n assertiewe en dominante rol in sosiale verhoudinge en toon baie dryfkrag (Steyn, 1977).

Die studente binne die BDram-kursus, volgens Tabel 21, het die hoogste gemiddelde roupunttelling op die bogenoemde belangstellingsveld behaal. Hierdie resultaat dien as verdere ondersteuning dat studente met 'n besliste voorkeur in Gr (voorkeur vir werk met groepe en openbare optrede) die volgende werksaktiwiteite en beroepe verkies: leier of hoof van die groep, radio- en televisieoptrede, hooftrede, mense vermaak as akteur of aktrise, politikus, advokaat en televisieprogramaanbieder (Meyer, 1993)

B (voorkeur vir sakebedrywighede)

Vir die totale groep word in Tabel 4 aangetoon dat die belangstellingsveld B (voorkeur vir sakebedrywighede), op die 1% peil beduidend negatief met die volgende twee persoonlikheidsdimensies korreleer: Sosiale Responsiwiteit en Rigiditeit. Vir beide die mans- en damestudente, volgens Tabel 5 en Tabel 6, is daar 'n beduidend negatiewe verband tussen B (voorkeur vir sake bedrywighede) en Sosiale responsiwiteit. 'n Moontlike afleiding kan wees dat hoe hoër 'n persoon se belangstelling in sake bedrywighede hoe minder sosiaal responsief en vyandig daardie persoon kan voorkom. Hierdie persone kan moontlik ook van die volgende persoonlikheidseienskappe openbaar: sosiaal onresponsief, inisieer nie spontane sosiale kontak nie, teruggetrokke, groeponafhanklik, nie-aggressief, vredeliewend, saggeaard, passief, aanpasbaar en veranderlik (Steyn, 1977).

In Tabel 22 het die B. Rekeningkunde studente die hoogste gemiddelde roupunttelling. Hierdie resultaat dien as verdere ondersteuning dat studente met 'n besliste voorkeur vir B (voorkeur vir sake bedrywighede) die volgende werksaktiwiteite verkies: koop en verkoopsaktiwiteite, sake-

onderneming bestuur, beleggings doen en wins maak, teoretiese kennis van handel hê en bemerking doen (Meyer, 1993).

Nu (voorkeur vir syferwerk)

In Tabel 4 kom daar tussen die belangstellingsveld Nu (voorkeur vir syferwerk) en twee van die persoonlikheidsdimensies beduidende verbande op die 1% peil voor. Die belangstellingveld korreleer negatief met Vyandigheid en Rigiditeit. In Tabel 6 is daar 'n beduidende positiewe korrelasie tussen voorkeur vir syferwerk (Nu) en Angs. Die tentatiewe afleiding kan moontlik gemaak word dat persone, veral damestudente, wat 'n besliste voorkeur het vir syferwerk meer angstig kan wees. Hierdie afleiding word egter nie ondersteun deur die korrelasies binne die kursusgroepe nie. Hierdie studente kan moontlik ook van die volgende persoonlikheidseienskappe openbaar: angstig, vredeliewend, vergewinsgesind, passief, saggeaard, onkonvensioneel, onvoorspelbaar, aanpasbaar, veranderlik, nederig, onderdanig, akkommoderend, beskeie, bekommerd, gespanne, onseker (Steyn, 1977).

Die B. Rekeningkunde studente het die hoogste gemiddelde roupunttelling in Tabel 23 behaal. Hierdie resultaat dien as ondersteuning dat studente met 'n besliste voorkeur vir Nu (voorkeur vir syferwerk) die volgende werksaktiwiteite verkies: 'n verskeidenheid van praktiese berekeninge doen, finansiële rekeningkundige werk doen, wiskunde, rekenkundige probleme oplos, algemene syferwerk doen en gewone rekeningkunde (bv. geld uitkeer). Moontlike beroepe waarin die belangstellingsveld 'n belangrike rol kan speel, afhangend van die sterkste ondersteunende velde, is: statistikus, landmeter, bourekenaar, loonklerk, rekenmeester, wiskundige of fisikus (Meyer, 1993).

L (linguïstiese voorkeur/voorkeur vir lees en skryf)

In Tabel 5 is daar op die 1% peil 'n beduidende positiewe verband tussen die belangstellingsveld L (linguïstiese voorkeur/voorkeur vir lees en skryf) en die persoonlikheidsdimensie Rigiditeit. Hierdie beduidende verband kom slegs by die eerstejaarmanstudente navore.

Die BDram-studente het die hoogste gemiddelde roupunttelling op die bogenoemde belangstellingsveld behaal. Dit kan te wagte wees dat drama studente daarvan sal hou om taal

te hanteer. Hierdie resultaat dien as ondersteuning dat studente met 'n besliste voorkeur vir linguïstiese werk (L) die volgende werksaktiwiteite verkies: verskeidenheid van leeswerk doen, kennis van letterkunde het en joernalistieke artikels skryf.

A (Artistieke voorkeur of voorkeur vir kuns en kunswaardering)

In Tabel 4 kom daar 'n beduidende positiewe verband ten opsigte van die persoonlikheidsdimensie Vyandigheid en 'n beduidende negatiewe verband ten opsigte van die persoonlikheidsdimensie Dominansie en die belangstellingsveld A (artistiese voorkeur en voorkeur vir kunswaardering) voor. Die tentatiewe afleiding kan moontlik gemaak word dat studente met 'n hoë belangstelling in Kuns onkonvensioneel is en 'n meer argumenterend en antagonistiese en 'n minder dominante en leidende rol in sosiale verhoudinge inneem (Steyn, 1977).

Vir beide mans- en damestudente onderskeidelik (in Tabel 5 en Tabel 6) is daar beduidend positiewe verbande tussen voorkeur vir kuns en kunswaardering en die persoonlikheidsdimensie Rigiditeit. Hierdie resultaat kom teenstrydig voor, omdat daar algemeen aanvaar word dat persone in die kuns-rigtings juis kreatief, skeppend en aanpasbaar sal wees.

Die B.A. Beeldende Kuns-studente het in Tabel 25 die hoogste gemiddelde roupunttelling op die belangstellingsveld A (artistiese voorkeur vir kuns en kunswaardering) behaal. Hierdie resultaat dien as ondersteuning dat studente met 'n besliste artistieke voorkeur die volgende tipe werksaktiwiteite verkies: kunstenaar wees, skilder en beeldhouwerk doen, teoretiese studie van kuns en kunstenaars maak, kunswaardering, kunswerke besit en selekteer, ontwerp en teken. Moontlike beroepe waarin hierdie belangstellingsveld 'n belangrike rol kan speel, afhangende van die ondersteunende velde is: kunsskilder, argitek, fotograaf, kunskritikus en grafiese ontwerper (Meyer, 1993).

Pr (voorkeur vir praktiese werk/handwerk en masjienwerk)

In Tabel 4 is daar 'n beduidende negatiewe verband, op die 1% peil tussen die belangstellingsveld Pr (voorkeur vir praktiese werk) en die persoonlikheidsdimensie Vyandigheid. Die negatiewe verbande kan moontlik daarop dui dat persone met 'n besliste

voorkeur in praktiese werk minder vyandig en minder dominant kan voorkom. Hierdie studente kan moontlik ook van die volgende persoonlikheidseienskappe openbaar: nie-aggressief, vredeliewend, saggeaard, passief, vergewensgesind, nederig, onderdanig, akkomoderend en beskeie (Steyn, 1977). Hierdie afleiding word egter nie ondersteun deur die korrelasies in Tabele 5 en 6 nie.

Die B. Ing.-studente het in Tabel 26 die hoogste gemiddelde roupunttelling op die bogenoemde belangstellingsveld behaal. Hierdie resultaat dien as ondersteuning dat studente met 'n besliste voorkeur vir Pr (voorkeur vir praktiese werk) die volgende werksaktiwiteite verkies: masjienwerk, herstel, ontwerp, bestudeer. Moontlike beroepe waarin die belangstellingsveld 'n belangrike rol kan speel, afhangende van die ondersteunende veld, is: skrynwerker, messelaar, kleremaakster, werktuigkundige en masjienoperatrise, ingenieur, fisioterapeut, arbeidsterapeut en televisie-tegnikus (Meyer, 1993).

Sc (voorkeur vir natuur en fisies wetenskaplike werk)

In Tabel 4, 5 en 6 is daar 'n beduidend negatiewe verband, op die 1% peil, tussen die belangstellingsveld Sc (voorkeur vir natuur en fisieswetenskaplike werk) en die persoonlikheidsdimensie Dominansie. Die negatiewe verbande kan moontlik daarop dui dat persone met 'n besliste voorkeur in natuur en fisies wetenskaplike werk minder dominant kan voorkom. 'n Moontlike afleiding kan wees dat hierdie studente 'n minder leidende en dominante rol in sosiale verhoudinge inneem. Die volgende persoonlikheidseienskappe kan moontlik ook openbaar word: nederig, akkommoderend, onderdanig, beskeie, nie-aggressief, vredeliewend, passief, saggeaard, aanpasbaar en veranderlik (Steyn, 1977).

Die B. Ing.-studente het in Tabel 27 die hoogste gemiddelde roupunttelling op die bogenoemde belangstellingsveld behaal. Hierdie resultaat dien as ondersteuning dat studente met 'n besliste voorkeur vir Sc (voorkeur vir natuur en fisies wetenskaplike werk) die volgende werksaktiwiteite verkies: algemene wetenskaplike laboratoriumwerk/ eksperimente doen, wetenskaplike navorsing doen, fisika, chemie, geologie en geografie en sterrekunde. Moontlike beroepe waarin die belangstellingsveld 'n belangrike rol speel, afhangende van die ondersteunende veld is: skeikundige en fisikus, apteker, chemiese ingenieur en geoloog (Meyer, 1993).

BESPREKING

Die belangstellingsvelde In (voorkeur vir werk met individue en klein groepies) en Gr (voorkeur vir werk met groepe en openbare optrede) se fokus is om te bepaal of 'n individu met mense wil werk. Hierdie twee velde toon duidelik daardie individu se mens-ingesteldheid of -gerigtheid aan. Interessant om te let dat die belangstellingsvelde wat primêr en sekondêr op mense fokus (In, Gr en L) toon oor die algemeen 'n positiewe verband met van die persoonlikheidsdimensies, terwyl die belangstellingsvelde wat meer saak gerig is (B, Nu, Pr, Sc, Z en PI) negatief met van die persoonlikheidsdimensies korreleer.

Volgens die bogenoemde resultate blyk dit moontlik te wees om op grond van die hoë en of lae tellings op die belangstellingsvelde van die MB10 ook sekere afleidings te maak oor enkele persoonlikheidsdimensies van die individu. Hierdie resultaat word ondersteun deur die volgende navorsers (Geyser, 1992; Meyer, 1980; Miller 1992; Roos, 1988; Voster, 1980; Willemse, 1988, Wortley, 1990).

Dit blyk op grond van die resultate in Tabelle 5 en 6 dat daar sekere beduidende verbande tussen enkele belangstellingsvelde en persoonlikheidsdimensies ook vir die mans- en damestudente voorkom. Hierdie resultate stem ooreen met navorsing van Gottfredson, et al. (1993). Hulle het in hul ondersoek na die verband tussen belangstelling en persoonlikheid die geslagte afsonderlik hanteer. Dit het daartoe bygedra dat 'n meer spesifieke en in diepte evaluering van die verbande tussen die meetinstrumente per geslag gedoen kon word.

Hierdie verskille en ooreenkomste in die geslagte se korrelasiekoëffisiënte kan moontlik wees as gevolg van die ontwikkeling, aard van belangstelling en persoonlikheid, asook die wyse waarop seuns en dogters gesosialiseer word (Holland, 1990; Rotberg et al., 1987; Strange & Rea, 1983).

GEVOLGTREKKING

Hierdie ondersoek het gefokus op die moontlike verband tussen persoonlikheid en belangstelling. Die onderlinge verbande tussen belangstelling en persoonlikheid kan baie waardevol vir die Voorligter tydens die beroepsvoorligtingsonderhoud wees. Daar kom wel beduidende verbande tussen persoonlikheidsdimensies en belangstellingsvelde binne onderskeie kursusgroepe voor. Roos (1988), in sy ondersoek na die verbande tussen die Hoërskool Persoonlikheidsvraelys (HSPV) en die 19 Veld-Belangstellingsvraelys, kom tot 'n soortgelyke gevolgtrekking. Volgens die literatuuroorsig kan belangstelling 'n rigtinggewend invloed uitoefen op die wyse waarop die individu sy persoonlikheid gaan uitleef. Grové (1983) kom tot die gevolgtrekking dat waar belangstellingsvraelyste se items bestaan uit situasie-spesifieke gedrag, dit gekoppel kan word aan persoonlikheid. Die MB10 is vir hierdie doel uiters geskik, omdat dit uit spesifieke gedragsitems bestaan (Meyer, 1990). Dit blyk egter, volgens die resultate, dat dit nie wenslik is om sekere afleidings oor persoonlikheidsdimensies te maak op grond van die belangstellingsprofiel binne sekere kursusgroepe nie. Volgens die resultate in hoofstuk 5 is daar geen beduidende verskille in die persoonlikheidsprofile tussen kursusgroepe aangetoon nie. Dit is in teenstelling met die beduidende verskille in die belangstellingsvelde wat tussen die kursusgroepe aangetoon kon word. Dit kan beteken dat a) daar is nie 'n definitiewe verskil in die persoonlikheidsprofiel-per kursusgroep nie of b) dat daar 'n groot verskeidenheid van persoonlikhede elke kursus volg. 'n Moontlike rede vir die enigste beduidende verskil in Tabel 29 kan wees, die streng keuringsproses wat die mediese studente en nie die B.Rek. – studente ondergaan. Die keuringsproses kan moontlik 'n rol speel dat die mediese studente, in terme van hul persoonlikheidsprofiel, 'n meer homogene groep, as die B.Rek.-studente, kan wees. Die mediese keuringsproses kon, as steuringsveranderlike, die resultate beïnvloed het.

Die resultate ondersteun nie die teoretiese aannames van Holland se tipologiese teorie nie. Hierdie resultate bied egter ondersteuning aan Super se teorie. Die tweede stelling van sy teorie is dat persone in dieselfde beroep (kursus) 'n groot verskeidenheid van persoonlikheidseienskappe kan openbaar. Die vlak van beroepsvolwassenheid van hierdie studente kon ook 'n rol in die uiteindelijke resultate gespeel het. Dit is moontlik dat as dieselfde ondersoek op 'n ouer bevolking gedoen sou word, ander resultate verkry kan word. Dit moet in gedagte gehou word dat die subjekte eerstejaarstudente, tydens die eerste week van hulle

universiteitsloopbaan, is. Dit is natuurlik dat hulle nog baie onseker oor hulle belangstellings en persoonlike identiteit mag wees.

Gegewe die teoretiese verwantskap tussen belangstelling en persoonlikheid word aanbeveel dat dieselfde tipe empiriese ondersoek met ander meetinstrumente onderneem word. Dit is ook moontlik dat die verklaring vir die oorwegend lae korrelasies tussen die meetinstrumente in die inhoud en aard van die MB10 en die SAPV geleë is. Aan die anderkant mag dieselfde meetinstrumente op 'n ouer bevolking andersoortige resultate lewer. Hierdie tipe navorsing kan bydra tot die ontwikkeling van psigometrie met 'n wyer interpretasie waarde (Miller, 1992).

Die kompleksiteit van die verbande tussen persoonlikheid en belangstelling noodsaak die voorligter om baie versigtig te wees by die interpretasie van die psigometriese resultate (Crites, 1969; Osipow aangehaal Meyer, 1980). Een van die gevolgtrekkings wat uit hierdie navorsing gemaak kan word is dat verbande tussen persoonlikheidsdimensies en belangstellingsvelde 'n komplekse aangeleentheid is en dat simplistiese interpretasies vermy moet word.

Die kompleksiteit van die verbande tussen die persoonlikheidsdimensies en belangstellingsvelde dui daarop dat verdere navorsing tussen spesifieke persoonlikheidsdimensies, belangstellingsvelde, kursus- en beroepskeuses onderneem moet word.

VERWYSINGSLYS

Astin, H. S. (1984). The meaning of work in womens lives: A social psychological model of career choice and work behavior. Counseling Psychology, 2 (4), 117-126.

Bandura, A. (1977). Self-Efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. Psychological Review, 84, 191-215.

Beneke, O. J. (1994). Die verwantskap tussen sekere aanlegte en persoonlikheids-eienskappe en die realisme van beroepskeuse. Ongepubliseerde Doktorale proefskrif, Universiteit van Stellenbosch.

Betz, N. E., & Hackett, F. (1981). The relationship of career related self-efficacy expectations to perceived career options in college women and men. Journal of Counseling Psychology, 28, 399-410.

Betz, N. E., & Hackett, F. (1983). The relationship of mathematics self-efficacy expectations to the selection of science based college majors. Journal of Vocational Behavior, 23, 329-345.

Blustein, D. L., Pauling, M. L., Demania, M. E. & Faye, M. (1994). Relation between exploratory and choice factors and decisional progress. Journal of Vocational Behaviour 44, 75-90.

Bolton, B. (1985). Discriminant analysis of Holland's occupation types using the Sixteen Personality Factor Questionnaire. Journal of Vocational Behavior, 27, 210-217.

Bordin, E. S., Nacham, B., & Segal, S.J. (1963). An articulated framework for vocational development. Journal of Counseling Psychology, 10, 107-116.

Botha, A. G. (1971). Suksesvolle en minder suksesvolle akademiese presteerders - 'n sielkundige ondersoek. Ongepubliseerde Doktorale proefskrif, Universiteit Stellenbosch.

Brown, D., Brooks, L., & Associates. (1990). Career choice and development. Jossey-Bass Uitgewers: Oxford.

Burke, P. J., & Reitzes D. C. (1981). The link between identity and role performance. Social Psychology Quarterly, 44 (2), 83-92.

Conradie, E. L. (1974). Die akademiese vordering van 'n jaargroep eerstejaar universiteitstudiante. Ongepubliseerde Meesters tesis. Universiteit Stellenbosch.

Crites, J. O. (1969). Vocational Psychology: The study of vocational behavior and development. New York: McGraw-Hill.

Darley, J. G., & Hagenah, T. (1955). Vocational interest measurement. Minneapolis: University Press.

Fassinger, R. E. (1990). Causal models of career choice in two samples of college woman. Journal of Vocational Behavior, 36 (2), 225-248.

Fisher, I. (1989). Midlife change. Ongepubliseerde Doktorale proefskrif, Teachers College, Columbia University.

Fitzgerald, L. F., & Betz, N. E. (1983). Issues in vocational psychology of women. Handbook of vocational psychology, 1, 83-159.

Fitzgerald, L. F., & Cherpas, C. C. (1985). On the reciprocal relationship between gender and occupation: Rethinking the assumptions concerning masculine career development. Journal of Vocational Behavior, 27, 109-122.

Fitzgerald, L. F., & Crites, J.O. (1980). Towards a career psychology of women: What do we know? What do we need to know? Journal of Counseling Psychology, 27, 44-62.

Frost, M. (1989). Predicting achievement in tertiary language studies on the basis of creativity, scholastic achievement, intellectuality and personality. Ongepubliseerde Meesters tesis, Universiteit van Stellenbosch.

Gati, I. (1982). Testing models for the structure of vocational interests. Journal of Vocational Behavior, 21 (2), 164-182.

Geyser, M. J. (1993). Persoonlikheid as determinant van studieprestasie in ingenieurswese. Ongepubliseerde Meestersgraad tesis. Randse Afrikaanse Universiteit.

Ginzberg, E., Ginsberg, S. W., Axelrod, & Herma, J. L. (1951) Occupational choice: An approach to a general theory. New York: Columbia University.

Gottfredson, L. S. (1981). Circumscription and compromise: A developmental theory of occupational aspirations. Journal of Counseling Psychology, 28, 545-579.

Gottfredson, G. D., Jones, E. M., & Holland, J. L. (1993). Personality and vocational interest: The relation of Holland's six interest dimensions to five robust dimensions of personality. Journal of Counseling Psychology, 40 (4), 518-524.

Gibbons, W. D., & Lohnes, P. R. (1982). Careers in theory and experience. Albany: State University of New York Press.

Grové, J. M. L. (1983). Die rol van die self-konsept in beroepsleiding. Ongepubliseerde Meesters tesis. Universiteit van Pretoria.

Hackett, G. (1985). The role of mathematics self-efficacy in the choice of math-related majors in the choice of college man and women. A path-analysis. Journal of Vocational Behavior, 32, 47-56.

Hackett, G., Lent R, W., & Greenhouse, J. H. (1991). Advances in vocational theory and research; A twenty year retrospective. Journal of Vocational Behavior, 38 (1), 3-38.

Hanson, G. R., Noeth, R. J., & Prediger, D. J. (1977). Validity of diverse procedures for reporting interest scores: An analysis of longitudinal data. Journal of Counseling Psychology, 24 (6), 487-493.

Holland, J. (1973). Making vocational choices: A theory of careers. New Jersey: Great Britain.

Holland, J. (1959). A theory of vocational choice. Journal of Counseling Psychology, 6, 35-45.

Holland, L. (1985). Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environments. Englewood Cliffs, New York: Prentice Hall.

Holland, L., Gottfredson, D. C., & Power, P. G. (1980). Some diagnostic scales for research in decision making and personality. Journal of Personality and Social Psychology, 39, 1191-1200.

Human, J. J. (1978). Die rol van belangstelling by verskillende studierigtings aan die U.O.V.S. Ongepubliseerde Meesters tesis. Universiteit van Oranje Vrystaat.

Jordaan, J. P., & Hyede, M. B. (1979). Vocational maturity during high school years. New York: Teachers College Press.

Jooste, O. C. (1981). Die verband tussen nie-intellektuele faktore en akademiese prestasie soos gemeet deur die Suid-Afrikaanse Persoonlikheid Vraelys. Ongepubliseerde Meesters tesis, Universiteit Stellenbosch.

Krumboltz, J. D., Mithel, A. M., & Jones, G. B. (1976). A social learning theory of career selection. The Counseling Psychologist, 6 (1), 71-81.

Lubbe, P. G. (1983). 'n Ontleding van die waarde van die 19-Veldbelangstellingsvraelys as 'n bykomende keuringsinstrument vir verkeerspersoneel binne die Suid-Afrikaanse Vervoerdienste. Ongepubliseerde Meestersgraad tesis. Universiteit van Oranje-Vrystaat.

Louw, D. A. (1993). Human development. Haum Tertiary: Cape Town.

Maartens, A. (1990). 'n Ondersoek na die moontlikheid of 'n individu in 'n bepaalde studierigting gekenmerk word deur 'n tipiese persoonlikheidsprofiel. Ongepubliseerde Meesters tesis, Universiteit van Stellenbosch.

Meyer, J. C. (1980). Die ontwikkeling, standaardisering en validering van die Kodus-belangstellingsvraelys. Ongepubliseerde Doktorale proekskrif, Universiteit van Stellenbosch.

Meyer, J. C. (1993). Handleiding vir die Meyer-Belangstellingsvraelys. US Drukkery. Universiteit van Stellenbosch.

Miller, M. J. (1992). Synthesizing results from an interest and a personality inventory to improve career decision. Journal of Employment, 29 (2), 50-59.

Möller, A. T. (1987). Persoonlikheid Sielkunde. Butterworth: Durban.

Nasionale Instituut vir Persoonlikheidsnavorsing, Wetenskaplike en Nywerheidsnavorsingsraad. (1983). Die rol van selfkonsep in beroepsleiding. Spesiale Verslag Pers 367.

Nasionale Mannekrag Kommissie verslag. (1987). Beroepsvoorligting en - leiding in die Republiek van Suid-Afrika. Pretoria, Staatsdrukkers.

Nasionale Mannekragkommissie. (1990). Jaarverslag: Die mannekragtoneel in 1990. Pretoria, Staatsdrukkers.

Nasionale Opleidingsraad. (1990). Jaarverslag: Mannekragopleiding in toekomspektief. Pretoria, Staatsdrukkers.

Nepgen, A. (1984). Die verband tussen mense verhoudinge en akademiese prestasie van eerstejaars aan die Universiteit van Stellenbosch. Ongepubliseerde Meestersgraad tesis, Universiteit Stellenbosch.

Oosthuizen, J. C. (1977). Belangstelling as voorspeller van beroepsukses van personeelbeamptes. Ongepubliseerde Meestersgraad tesis. Universiteit van Pretoria.

Parsons, F. (1909). Choosing a vocation. Boston; Houghton Mifflin.

Roe, A. (1956). The Psychology of occupations. New York: John Wiley and Sons.

Rohila, P. K. (1970). Multivariate relationships between personality and vocational interests. Dissertation Abstracts, 31, 1022.

Roos, W. L. (1988). Die verband tussen persoonlikheid en belangstelling: 'n Eksploratiewe ondersoek. Pretoria. Raad vir Geesteswetenskaplike navorsing.

Rotberg, H. L., Brown, D., & Ware, W. B. (1987). Career self-efficacy expectations and perceived range of career options in community college students. Journal of Counseling Psychology, 34, 164-170.

Rounds, J. Tracey, T.J. & Hubert, L. (1992). Methods for evaluating vocational interest structural hypothesis. Journal of Vocational Behavior, 40 (2), 239-259.

Rys, G. S., Salkowe, A., Wiggins, J.D., & Lederer, D. A. (1983). Job satisfaction related to tested congruence and differentiation. Journal of Vocational Behavior, 23, 112-121.

Savickas, M. L. (1985). Identity in vocational development. Journal of Vocational Behavior, 27, 329-337.

Spokane, A. R. (1985). A review research on person-environment congruence in Hollands theory of careers. Journal of Vocational Behaviour, 26, 306-343.

Steyn, D. W. (1977). Die konstruksie en evaluasie van die Suid-Afrikaanse Persoonlikheidsvraelys. Ongepubliseerde Meesters tesis, Universiteit van Pretoria.

Strange, C. C., & Rea, J. S. (1983). Career choice considerations and sex role self-concept of male and female undergraduates in non-traditional majors. Journal of Vocational Behavior, 23, 219-226.

Super, D. A. (1957) The psychology of careers: An introduction to career development. New York: Harper & Brothers.

Super, D. E., & Crites, J. O. (1962). Appraising vocational fitness by means of psychological tests. New York: Harper and Row.

Swanson, J. L. (1992). Vocational behaviour, 1989-1991: Life-span career development and reciprocal interaction of work and nonwork. Journal of Vocational Behaviour 41, 101-161

Swanson, J. L., & Fouad, N. A. (1993). Gender differences in the structure of interests. Journal of Vocational Behaviour, 42, 200-211.

Swaney, K., & Prediger, D. (1985). The relationship between interest-occupation, congruence and job satisfaction. Journal of Vocational Behavior, 26, 13-24.

Tiedeman, D. V., & O' Hara, R. P. (1963). Career development: Choice and adjustment. New York: College Entrance Examination Board.

Tinsley, H. E. A. (1992). Career decisionmaking and career indecision. Journal of Vocational Behaviour, 41, 209-211.

Van Niekerk, E. C. (1975). An empirical investigation into the influence of achievement, intelligence, parental attitude to self concept on career decision of senior high school pupils. Ongepubliseerde Meesters tesis, Universiteit van Kaapstad.

Van Niekerk, J. F. (1982). 'n Ondersoek na die samestelling van 'n keuringsbattery vir voornemende mondhigiëne-studente aan die Universiteit van Stellenbosch. Ongepubliseerde Meesters tesis. Universiteit van Stellenbosch.

Van Niekerk, J. F. (1993). Die aansoekers om hertoelating tot die Universiteit van Stellenbosch vir die jaar 1992: 'n Beskrywende en vergelykende ondersoek. Ongepubliseerde navorsing. Universiteit Stellenbosch.

Van Schalkwyk, B. H. (1975). Die konstantheid van verklaarde beroepsbelangstelling. Ongepubliseerde Meesters tesis, Universiteit van Stellenbosch.

Voster, J. Z. (1981). Die verband tussen natuurlike klasse van belangstelling en studierigtings. Ongepubliseerde Meesters tesis. Randse Afrikaanse Universiteit.

Weinrach, S. J. (1979). Career counseling : Theoretical and practical perspectives. New York: McGraw-Hill.

Willemse, G. J. (1988). Belangstelling as veranderlike in die beroepskeuse van eerstejaarstudente. Ongepubliseerde Meesters tesis. Randse Afrikaanse Universiteit.

Wortley, R. H. (1990). Personality, interest and occupational choice. Ongepubliseerde . Doktorale proefskrif, Universiteit van die Witwatersrand, Johannesburg.

BYLAE B

S.A.P.V.-NORMS (GEBASEER OP 1980-1981 EERSTEJAARS)

S T A N E G E

		1	2	3	4	5	6	7	8	9
SKAAL 1	M	0-42	43-48	49-54	55-60	61-66	67-71	72- 77	78- 84	85-140
	Y	0-44	45-50	51-56	57-63	64-70	71-75	76- 82	83- 89	90-140
SKAAL 2	M	0-28	29-31	32-35	36-40	41-44	45-48	49- 53	54- 59	60-140
	Y	0-29	30-34	35-38	39-42	43-47	48-53	54- 58	59- 66	67-140
SKAAL 3	M	0-54	55-60	61-66	67-72	73-79	80-85	86- 93	94-104	105-140
	Y	0-47	48-52	53-58	59-64	65-69	70-75	76- 82	83- 92	93-140
SKAAL 4	M	0-63	64-71	72-78	79-84	85-90	91-96	97-102	103-111	112-140
	Y	0-57	58-64	65-71	72-78	79-85	86-92	93- 99	100-109	110-140
SKAAL 5	M	0-62	63-70	71-77	78-83	84-91	92-98	99-106	107-119	120-140
	Y	0-59	60-67	68-74	75-80	81-88	89-96	97-106	107-123	124-140

SKAAL 1 = Sosiale onresponsiwiteit/Sosiale responsiwiteit, Sosiale deelname

SKAAL 2 = Kalmte/Angs, Gespannenheid

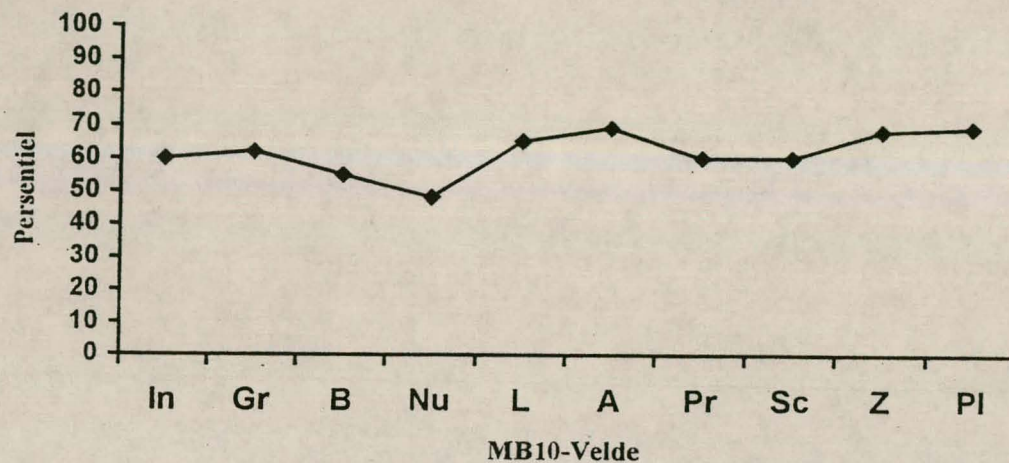
SKAAL 3 = Vredeliewendheid, Innemendheid/Vyandigheid

SKAAL 4 = Ongedissiplineerde buigsaamheid/Onbuigsaamheid, Onversetlikheid

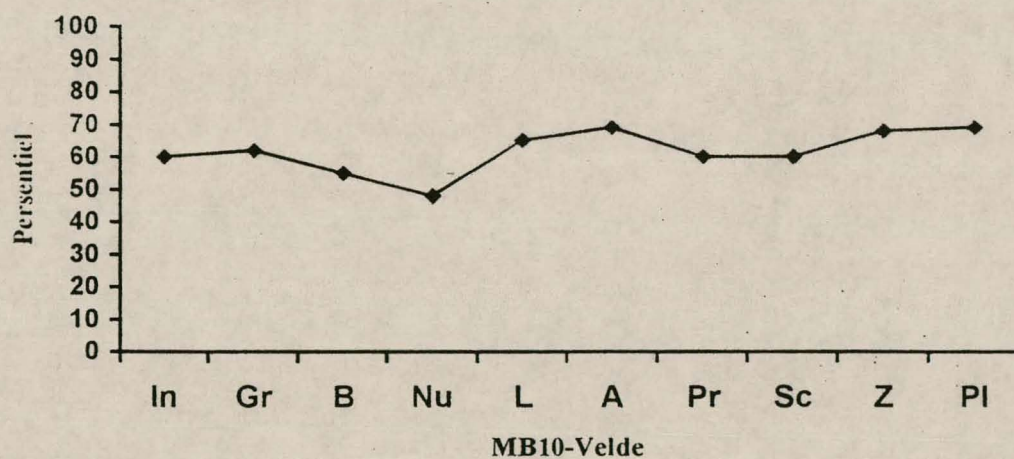
SKAAL 5 = Onderworpenheid, Onderdanigheid/Dominansie

BYLAE C

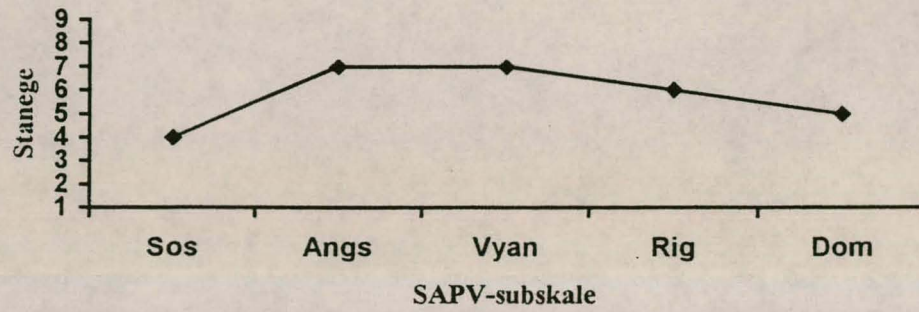
Belangstellingsprofiel vir Dames- en Manstudente

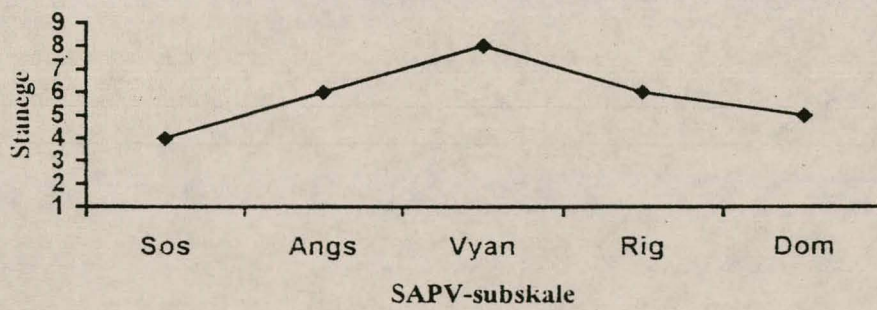
Figuur 12. Belangstellingsprofiel vir damestudente

Figuur 13. Belangstellingsprofiel vir manstudente

Figuur 14. Persoonlikheidsprofiel vir die manstudente

Figuur 15. Persoonlikheidsprofiel vir die damestudente